

YIHR

2014.

YOUTH INITIATIVE FOR HUMAN RIGHTS

INICIJATIVA MLADIH ZA LJUDSKA PRAVA

NISMA E TË RINJVE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

RADOVAN RAŠA KUPRES, član upravnog odbora

Sve je teško kad si mlad

Posebno

U SRBIJI. Ne cveta slučajno baš tu univerzitet koji reklamnim pokličem poziva brucoše da što brže odrade fakultet kako bi „zapalili” iz zemlje. Inicijativa mladih za ljudska prava osnovana je u trenutku kada su vinovnici grozne prošlosti upregli sve snage da novim generacijama ogade budućnost. Iako veoma mlad, Andrej Nosov je nepogrešivim instinktom prepoznao stanje stvari i zakotrljao grudvu koja i dalje raste.

Ideja se iz Beograda raširila prostorom koji, iz raznih obzira, nazivamo regionom. Pokazalo se da ima mnogo mladih (i manje mladih) ljudi koji ne žele da ih spakuju u konzerve. I ne pristaju da idu linijom manjeg otpora. Ne gutaju bombonu, uvijenu u tzv. tradicionalne vrednosti, koja izaziva mučnine u vidu predrasuda, mržnje, diskriminacije...Granice među susedima ne vide kao roveve. A naraštaj očeva bez zazora pitaju - Šta ste radili u ratu? Ne misle da je jedino moguće organizovati se u čopor huligana prerusenih u navijače. I znaju da je vladavina prava mrtvo slovo na birokratskom papiru ako nema punog poštovanja ljudskih prava uvek i svuda – na ulici, u školi, u preduzeću, u medijima, u kasarni, u zatvoru...

Tokom više od 10 godina rada, Inicijativa je razvila zavidne veštine artikulisanja moćne mladalačke žudnje za životom u akcije koje društvo čine uljuđenijim i slobodnijim. Činila je stvari koje je establišment ignorisao kao izlive ludila da bi ih, posle izvesnog vremena, predstavljao kao sopstvena uverenja koja se ne dovode u pitanje. Zahvaljujući Inicijativi, mnogo je devojaka i mladića otkrilo da je aktivizam, u stvari, sexy!

Inicijativa je premostila epohe. Dovoljno je reći da je stvorena pre nego što je Facebook ušao u naše živote. Oduševljava me i hrabri to što je, kako vreme prolazi, Inicijativa sve mlađa i mlađa. Ne mislim samo na godine njenih članova, nego, pre svega, na zarazni dinamizam i otvorenu kulturu organizacije. Današnja Inicijativa dokazuje da digitalni urođenici nisu samo Me, Me, Me generacija. Jeste, teško je kad si mlad. Ali, daleko je od nemogućeg.

One Helluva Team!

Giulia Naboni

PARIS SCHOOL OF INTERNATIONAL AFFAIRS, ITALIJA

Za vreme osnovnih studija u Italiji, učila sam o srpskoj istoriji i politici koje su mi bile istovremeno kompleksne i fascinantne. Osim toga, imala sam potrebu da razumem i iskusim kako NVO koja se bavi zaštitom ljudskih prava svakodnevno radi. Inicijativa mi je pružila priliku da kombinujem oba interesovanja!

U Inicijativi mladih su mi pružili šansu da prisustvujem izuzetno zanimljivim događajima i konferencijama o tranzicionoj pravdi i memorijalizaciji, temama na kojima sam radila. Jedna od najboljih strana mog beogradskog iskustva je bila to što sam bila okružena mladim aktivistima koji dele entuzijazam za ono čime se bave i koji su uvek otvoreni za raspravu.

Naši

Drew Haskins

DUKE UNIVERSITY, VAŠINGTON DC, SAD

Došao sam u Inicijativu preko DukeEngage i SIT programa i uživao sam da radim tamo zbog načina na koji se bave mladima. Inspirišuće je videti ih kako rade sa budućim mladim liderima i kako ih uče pravim vrednostima. Omiljeno iskustvo iz Beograda mi je bilo organizovanje mirnog praćenja utakmica na Svetskom prvenstvu kao deo Inicijativnog programa „Navijaj za komšije”. Uživao sam dok sam gledao kako ljudi navijaju za svoje susede na bezbednom mestu bez nasilja.

Marine Morin

LILLE 2 LILLE UNIVERSITY, FRANCUSKA

U Beograd sam došla da završim master program. Odabrala sam Inicijativu zbog unapređenja zaštite ljudskih prava, a to mi je istovremeno bila i prilika da vidim kakve javne politike evropskih integracija postoje u Beogradu i kako se sprovode. Dok sam bila stažistkinja Inicijative mladih, upoznala sam sjajne ljude, naučila mnogo zanimljivih stvari o Srbiji i o tome kakva je to bitka braniti ljudska prava tamo.

Jovana Panić

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA, BEOGRAD

Inicijativu sam zavolela još pre tri godine, kada sam postala aktivistkinja u kampanji za REKOM. Od tog trenutka trudila sam se da učestvujem u što više aktivnosti, ali tek stažiranje u Inicijativi pokazalo mi je koliko stvari se krčka u toj kancelariji. Neverovatno je koliko energije i strasti članovi tima ulažu u osmišljavanje i realizaciju projekata. Svakog dana imam priliku da naučim nešto novo, ali i da upoznam veliki broj izuzetnih ljudi. Veoma sam zahvalna na prilici da budem stažistkinja u Inicijativi i verujem da će mi ovo iskustvo biti od velike koristi u daljem razvoju karijere.

stažisti

Ana Podjanin

UNIVERSITY OF GENEVA, ŠVAJCARSKA

Bila sam zaista impresionirana svim Inicijativnim projektima i pored svih stvari koje sam naučila o problemu emigracije intelektualaca (što je bila tema naučnog rada koji sam napisala), mislim da nije bilo dana da nisam naučila nešto novo, naročito o Balkanu uopšte, i o Inicijativnoj prekograničnoj saradnji. Pored toga, Beograd je grad kom se povremeno vraćam i koji apsolutno obožavam!

Programi

razmene

Osnovana da bi povezala mlade iz Prištine i Beograda – dva toliko fizički blizu, a zapravo kulturno veoma udaljena sveta – Inicijativa je proširila svoj fokus na razmenu mladih u celom regionu. Stvaranje prostora u kojem je moguće uspostaviti neke nove veze među mladima čiju sudbinu je u mnogo čemu krojila prošlost, ostala je misija Inicijative, kao i nešto po čemu je prepoznatljiva među organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava.

U Inicijativnim programima razmene učestvovalo je preko 15 hiljada polaznika, među kojima su bili i mladi čiji su roditelji bili žrtve ratova, a neretko su i oni sami nosili teret teške prošlosti. Zato je bilo nemoguće govoriti o budućnosti, bez razumevanja događaja iz poslednje decenije 20. veka. U kurikulumima svih programa razmene, Inicijativa nikada nije izostavila razgovor o raspadu Jugoslavije, zločinima počinjenim na ovim prostorima, uvek sa fokusom na činjenicama.

Bilo je zadovoljstvo posmatrati kako predrasude o „drugima” nestaju kada bi ovi mladi, prvi put posetili Kosovo, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu... Nikada nije bilo lako odvesti grupu u Prijedor, Sjeverin, Kozarac, Konjic, Ovčaru, Prekaz, ali je bilo važno da se medijski skrojene slike dekonstruišu radi bolje zajedničke budućnosti.

Radeći duže od jedne decenije na prekograničnom spajanju mladih, Inicijativa je zaključila da bi joj taj posao bio mnogo lakši kada bi nevladine organizacije u regionu imale institucije za svoje partnere. Ako bi se regionalna saradnja promovisala od osnovne škole, a učenici od najranijeg doba imali priliku da se sreću sa mladima iz država o kojima ih udžbenici iz istorije i mediji informišu uglavnom kroz prizmu rata, istraživanja javnog mnjenja o stereotipima koje mladi u Srbiji imaju prema regionu bi davala značajno drugačije rezultate. Ako bi se kroz struktuirane programe razmene mladih, praćene otvorenim podrškom na svim nivoima vlasti, od lokalne opštine do Vlade Republike Srbije, promovisala tolerancija, saradnja i poverenje, pred regionom Zapadnog Balkana bi bila drugačija budućnost.

Upravo zato Inicijativa poslednjih 5 godina zagovara institucionalizaciju regionalnog programa razmene. Godina 2014. u Inicijativi je bila obeležena razgovorima sa predstavnicima institucija u regionu bivše Jugoslavije o mogućnostima osnivanja ovakvog programa.

U avgustu prošle godine Inicijativa je dobila otvorenu podršku sa najvišeg nivoa vlasti u Republici Srbiji. Osnivanje Unije mladih Zapadnog Balkana bila je jedna od pet tačaka sa kojima je naša Vlada nastupila na Konferenciji u Berlinu na kojoj su se okupili lideri svih zemalja u regionu.

Dok je u proteklih 12 meseci intenzivno radila na zagovaranju institucionalnog programa razmene, Inicijativa je paralelno radila i na sprovođenju programa prekogranične saradnje, sa namerom da što veći broj mladih ljudi dobije priliku da prvi put poseti region. Vođena idejom da su učesnici programa razmene najbolji glasnogovornici uspeha ovakvog načina rada na razbijanju stereotipa i predrasuda, Inicijativa je u 2014. sarađivala sa brojnim partnerima iz nevladinog i vladinog sektora u regionu i šire.

Regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava sa kancelarijama u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, na Kosovu, u Crnoj Gori i Srbiji posvećena je uspostavljanju zvaničnog mehanizma za međuetničku i prekograničnu razmenu mladih u regionu Zapadnog Balkana. Inicijativa veruje da ovakav mehanizam treba da osnuju i finansiraju vlade Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Kosova, Makedonije i Albanije.

Zbog turbulentne istorije Zapadnog Balkana tokom 20. veka, a naročito nasilnog procesa raspada bivše Jugoslavije, zvanična saradnja među zemljama regiona još uvek nije adekvatno razvijena. Na ovu saradnju negativno utiču interesi pojedinačnih vlada, kao i manjak svesti o regionalnoj dimenziji sličnih problema i mogućnostima za ulaganje zajedničkih napora za njihovo rešavanje. Ova situacija ima značajan uticaj na mlade generacije. Inicijativa smatra da je važno stvoriti uslove da se kreiraju veze među mladim posleratnim generacijama i da im se omogući da stiču lično iskustvo o susedima koje će biti oslobođeno stereotipa nasleđenih iz zvaničnih narativa, političkih diskursa, izveštavanja medija i obrazovnih sistema.

Od svog osnivanja 2003. godine regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava sprovodi raznovrsne neformalne prekogranične programe među zemljama regiona i viziting programe između različitih etničkih grupa unutar jedne zemlje. Paralelno sa ovim, Inicijativa zagovara osnivanje zvaničnih kanala komunikacije za mlade ljude na Zapadnom Balkanu. Kroz bogato iskustvo u približavanju mladih iz postkonfliktnih zemalja, Inicijativa je shvatila da su u regionu stvorene okolnosti koje otvaraju prostor za osnivanje zvaničnih kanala za razmene mladih.

Inicijativa veruje da je u procesu uspostavljanja zvaničnog programa razmene mladih u regionu Zapadnog Balkana važno pratiti sledeće kriterijume:

- ➔ Vlade kao osnivači programa: Vlade Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Kosova, Makedonije i Albanije treba da osnuju i podrže ovaj program. One treba da rukovode njegovim funkcionisanjem i održivošću. Na ovaj način vlade u regionu će pokazati da su posvećene jačanju regionalne saradnje i da su voljne da preuzmu aktivnu ulogu u pronalaženju prostora u kojem mladi mogu da uklone postojeće barijere, sruše predrasude i stvore atmosferu tolerancije koja će zameniti ksenofobične stavove koji postoje širom regiona bivše Jugoslavije.
- ➔ Uloga civilnog društva: Izuzetno je važno da vlade u regionu budu osnivači ovog programa i da svoju posvećenost ideji regionalne saradnje među mladima pokažu kroz izdvajanje određenih finansijskih sredstava koja će biti uložena u program, ali civilno društvo takođe treba da igra važnu ulogu u izradi mandata i osmišljavanju aktivnosti. Organizacije koje imaju bogato iskustvo u bavljenju prekograničnim programima koji uključuju mlade, kao i one koje kroz svoje aktivnosti okupljaju veliki broj mladih ljudi treba da doprinesu ovom procesu, naročito u početnoj fazi.

- ➔ Omogućavanje mobilnosti tamo gde trenutno postoje prepreke: Uloga ovog programa treba da bude da inspiriše mobilnost mladih i da je ojača tamo gde je to potrebno. Poseban fokus treba da bude na temi mobilnosti mladih sa Kosova i iz Bosne i Hercegovine, kao i na pronalaženje rešenja za viznu liberalizaciju između ove dve zemlje. Uz to, procedure za dobijanje viza za zemlje regiona koje su članice EU treba da budu pojednostavljene za one koji još uvek ne mogu slobodno da putuju kroz Šengen zonu. S tim u vezi, problem omogućavanja strancima da uđu u Srbiju kroz Kosovo (umesto da putuju kroz Makedoniju) treba da bude rešen.
- ➔ Otvaranje zvaničnog sistema školstva za učešće u regionalnim razmenama: Da bi se uključio veći broj ljudi, postigao višestruki efekat i osigurala puna podrška za različite programe koji u razmene uključuju škole, posebnu pažnju treba posvetiti uklanjanju prepreka za saradnju između osnovnih i srednjih škola, kao i univerziteta.
- ➔ Obezbeđivanje priznavanja univerzitetskih diploma u regionu: Budući da granice u regionu Zapadnog Balkana nisu etničke i da mnogo studenata stiče univerzitetske diplome u nekoj od susednih zemalja gde studiraju na maternjem jeziku, važno je stvoriti mehanizme za jednostavniji proces nostrifikacije tih diploma. Opšte priznavanje diploma moglo bi da ima uticaja na veću mobilnost mladih u regionu.
- ➔ Podizanje svesti među mladima o multiperspektivnosti istorijskih narativa na Zapadnom Balkanu: Pitanje suočavanja sa prošlošću treba da igra važnu ulogu u ovom programu i ne sme biti ignorisano. Ne treba ga primeniti samo na programe čiji je sadržaj vezan za ovu temu, već i na druge programe koji se nužno ne odnose na nju. Učesnike programa razmene treba inspirisati da uče o razlikama među postojećim gledištima na događaje iz prošlosti i da u ovom duhu razmišljaju. Zbog toga ovaj program zahteva kvalifikovane ljude koji će voditi programe razmene. Svest o postojanju paralelnih i sukobljenih narativa može da stvori više razumevanja u političkom smislu među mladima u regionu.
- ➔ Posvećenost vlada promovisanju dobrosusedskih odnosa i zagovaranju potrebe za intenzivnijom regionalnom saradnjom: Važno je da u zvaničnim diskursima vlada u regionu, kroz sinhronizovane aktivnosti različitih ministarstava, medija i kroz obrazovni sistem, regionalna saradnja bude istaknuta kao preduslov za napredak i svetliju budućnost. Slobodu kretanja treba posebno promovisati na teritorijama gde postoje podele među zajednicama i gde, uprkos nepostojanju formalnih prepreka mobilnosti, psihološke barijere sprečavaju ljude da posete susedne zajednice.
- ➔ Održivost programa: Potrebno je da se od samog početka uspostavljanje ovog programa posebna pažnja posveti njegovoj održivosti. Održivost treba da bude obezbeđena kroz preciznu strategiju prikupljanja finansijskih sredstava, ali i novčani doprinos vlada u regionu treba da igra važnu ulogu u operacionalizaciji regionalnih mehanizama koji će omogućiti viziting program za mlade.

U svetlu gorepomenutih kriterijuma, regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava prepoznaje zajednički interes i obavezuje se da radi na uspostavljanju Regionalnog programa razmene mladih na Zapadnom Balkanu.

① Partneri na najvišim nivoima vlasti

BTD-ova profesionalna razmena predstavnik nevladinih organizacija iz Beograda i Prištine

Prvi organizovani iskorak ka predstavnicima vlasti u zemljama bivše Jugoslavije sa idejom o Regionalnom programu razmene mladih Inicijativa je napravila u februaru i martu 2014. godine. Tokom ova dva meseca, Jasmina Lazović iz beogradske i Besart Lumi iz prištinske kancelarije učestvovali su u programu profesionalne razmene koji sprovodi organizacija Balkan Trust for Democracy. Cilj ovog projekta je da se zaposleni u civilnom sektoru u Srbiji i na Kosovu zamene na po mesec dana i kroz život u Beogradu, odnosno Prištini, iskuse život i rad u drugom gradu. Jasmina i Besart su ovo vreme iskoristili kako bi istražili postojeće inicijative za regionalnu razmenu mladih i sa informacijama o njihovim uspesima upoznali institucije na Kosovu i u Srbiji.

Inicijativa i KOMS partneri MOS-a u osnivanju Unije mladih Zapadnog Balkana

Tokom decembra meseca Inicijativin višegodišnji rad na zagovaranju programa razmene prepoznat je i od strane Ministarstva omladine i sporta (MOS) i ona se uključila u konsultativni proces za osnivanje Unije mladih Zapadnog Balkana. Inicijativa je izrazila spremnost da zajedno sa Krovnom organizacijom mladih Srbije (KOMS) uloži svoje kapacitete u institucionalizaciju postojećih programa razmene kako bi ideja regionalne saradnje dobila novu dimenziju.

Inicijativa u poseti vladama u regionu

Tokom oktobra i novembra Inicijativin tim je putovao u sve zemlje regiona u kojima ima kancelarije kako bi sa tamošnjim vlastima, političkim partijama i međunarodnim organizacijama razgovarao o ideji premijera Srbije o osnivanje Unije mladih Zapadnog Balkana koja bi svojim aktivnostima trebalo da pokrije zemlje naslednice bivše Jugoslavije i Albaniju.

Potpredsednik Skupštine Crne Gore Suljo Mustafić je samo jedan od predstavnika vlasti u regionu koji je ugostio Inicijativu. Tokom susreta sa Inicijativom rekao da je važno raditi na izgradnji tolerancije među mladima i stvaranju uslova za povezivanje mladih ljudi koji neće imati predra-sude prema susedima na Balkanu. On je iskazao punu podršku ovoj inicijativi i njenim ciljevima i dodao da je potrebno napraviti dobar i funkcionalan model povezivanja koji će uključiti zvanične institucije i nevladin sektor, kao i sve druge zainteresovane društvene subjekte. Potpredsednik Mustafić je predložio da o ovoj ideji i modelima ubuduće treba razgovarati i na tematskim konferencijama i panelima, gde bi bili uključeni svi nocioci ovog procesa, uz podršku nadležnih parlamentarnih tela.

Inicijativa u poseti Briselu

Inicijativa je podršku za ovaj program razmene mladih dobila i od Evropske unije. Politička podrška je zadobijana tokom trodnevne posete Briselu početkom novembra kada se sa predstavnicima različitih odeljenja u okviru Evropske komisije razgovaralo o potrebi osnivanja zvaničnog programa razmene. Evropska unija je regionalnoj mreži Inicijative dala i finansijsku podršku kroz odobrenje sredstava za rad na kampanji zagovaranja programa razmene mladih Zapadnog Balkana.

Inicijativa u poseti Berlinu

Osnivanje regionalnog programa razmene mladih bilo je tema i studijske posete Berlinu koju je organizovalo nemačko Ministarstvo spoljnih poslova, u kojoj je od 8. do 13. decembra učestovalo pet predstavnika Inicijativine regionalne mreže. Predstavnike 13 omladinskih organizacija sa Balkana ugostile su brojne institucije i organizacije iz Berlina, uključujući predstavnike Nemačko-francuske i Nemačko-poljske kancelarije za mlade. Grupu su ugostili u Ministarstvu spoljnih poslova gde je istaknuta podrška Nemačke osnivanju programa razmene mladih u zemljama Zapadnog Balkana.

U isto vreme, Inicijativa se u Beogradu sastala sa predstavnicima nemačkog Ministarstva spoljnih poslova zaduženim za sprovođenje omladinskih politika na međunarodnom nivou, koji su u Srbiju došli kako bi se, u razgovoru sa Ministarstvom omladine i sporta i Krovnom organizacijom mladih Srbije, detaljnije upoznali sa naporima koji se u Srbiji preduzimaju sa ciljem osnivanja Unije mladih Zapadnog Balkana.

② Saradnja sa civilnim društvom u regionu

Saradnja fakulteta političkih nauka iz Beograda i Prištine

U 2014. godini grupa od 12 saradnika fakulteta političkih nauka u Beogradu i Prištini pokušala je da uspostavi prvi oblik zvanične saradnje između dve univerzitetske ustanove sa Kosova i iz Srbije. Rad na ostvarivanju ovog zadatka naišao je na brojne prepreke kako u Prištini, tako i u Beogradu, pa Inicijativin projekat „Saradnja fakulteta Kosovo-Srbija” još uvek nije finaliziran, iako su mladi saradnici pomenutih fakulteta završili radove koji će biti predstavljeni u publikaciji „Perspektive multietničkog društva na Kosovu”. U publikaciji će biti predstavljeni i rezultati terenskog istraživanja etničke distance između Srba i Albanaca u Prištini, Gračanici i severnom i južnom delu Mitrovice. Pomenute prepreke nisu obeshrabrile Inicijativu, već su je još jednom uverile u neophodnost da se podrška za regionalnu saradnju mladih zadobije na najvišem političkom nivou.

Na kafici kod komšije – o savremenom književnom stvaralaštvu u Beogradu i Prištini

Kao i tokom proteklih godina, jedan od vidova razmene koju je Inicijativa podržavala bile su kulturne manifestacije.

U 2014. godini Inicijativa je organizovala posete po desetero mladih sa Kosova i iz Srbije festivalima “Polip” u Prištini i “Krokodil” u Beogradu u okviru programa “Na kafici kod komšije”. Učesnici su imali priliku da, osim glavnih gradova, posete i dve multietničke sredine - Prizren i Novi Sad, gde su razgovarali sa predstavnicima različitih organizacija, medija, kulturnih ustanova.

Onlajn aktivizam – Youth LINC platforme

Sajt koji pomaže osobama sa invaliditetom da pronađu pristupačnu edukaciju, sajt koji se bori protiv govora mržnje i sajt koji na jednom mestu okuplja mlade aktiviste u regionu - bile su ideje koje su na I-labu održanom u junu 2013. godine u Sarajevu dobile finansijsku podršku organizacije Internews. Inicijativa je tokom 2014. godine sa mladim aktivistima i aktivistkinjama koji su predložili ove teme počela rad na izgradnji tri platforme.

Platforma Involved Not Invalid ima za cilj da pruži informacije o onlajn i oflajn edukaciji za osobe sa fizičkim invaliditetom. Pošto je onlajn edukacija po svojoj prirodi dostupna svim korisnicima interneta - Inicijativa je sproveda široko istraživanje u potrazi za neformalnom oflajn edukacijom koja je fizički pristupačna osobama sa telesnim invaliditetom. Pored pružanja informacije o pristupačnoj edukaciji, platforma, kao i kampanja koja će u 2015. godini pratiti ovaj program, ima za cilj da podigne svest o problemima sa kojima se osobe sa invaliditetom svakodnevno susreću.

Watch Your Language platforma u proteklih godinu dana ima podršku šire zajednice – posebno onih koji se bave slobodom govora na internetu. Osim analize pravnih akata država u regionu i postavljanja pitanja o tome gde je granica slobode govora, odnosno kada se sloboda govora pretvara u govor mržnje, sajt prikazuje medijske primere koji se klackaju između ova

dva pojma i poziva zajednicu da da svoj sud o tome da li neki sadržaj treba da se nađe na internetu. Pored ocene javnosti, sajt će prikazati i ocene stručnjaka iz ove oblasti bazirane na analizama pravnih dokumenata.

Active Balkans je platforma koja će na jednom mestu prikupiti informacije važne za sve mlade koji žele da se aktiviraju u svojoj zajednici. Na ovoj platformi naći će se informativni, ali i zabavni materijali o osnivanju organizacija, organizovanju uličnih akcija, onlajn škola aktivizma, kontakti organizacija i individua koje bi potencijalno htele da podrže mlade aktiviste.

Krokodil u Prizrenu

Inicijativa u poseti vladama u regionu

Youth LINC platforme

Inicijativa mladih za ljudska prava u Srbiji i u Hrvatskoj je u 2014. godini radila na realizaciji programa prekogranične saradnje podržanom od strane IPA fondova, pod nazivom Europe Equals Equality. Kroz treninge, karavane prijateljstva i konačno festivalom koji se bavio ljudskim pravima, mladi iz Šida, Apatina, Bačke Palanke, Subotice, Osijeka, Vukovara, Pakraca i Slavonskog Broda imali su prilike da se upoznaju, rade zajedno i u svojim zajednicama kreiraju programe kroz koje su promovisali ljudska prava.

Prvi korak ovog programa bio je trening za trenere, u okviru kog je 24 mladih ljudi prošlo edukaciju o ljudskim pravima, raspadu Jugoslavije i njegovom uticaju na savremeni društveno politički život u novonastalim državama. Svoje znanje

„Vukovar mira”, „Vukovar jednakosti”, „Vukovar slobode”, „Vukovar ljubavi” poslali poruku da se etnički motivisanom nasilju mora stati na put. Oni smatraju da nasilje ne može da bude rešenje nijednog problema i da se upotrebom sile samo dodatno produbljuje etnička distanca između dve zajednice.

Bojan Fligler iz Inicijative mladih za ljudska prava u Zagrebu je tom prilikom osudio nasilje i istakao važnost promovisanja drugačijih vrednosti među mladima, vrednosti poput mira i tolerancije. „Važno nam je da se u medijima čuje da se u ovom trenutku u Vukovaru nalaze mladi iz Hrvatske i Srbije koji rade na promociji regionalne saradnje i zaštite manjinskih prava. Ovde su mladi koje poruke ljubavi šalju na dva pisma”.

odgovorno i blagovremeno da rade na rešavanju ovakvih problema. On je pozivao medije da svoj posao obavljaju profesionalno, kako bi se stalo na put senzacionalističkom izveštavanju koje dodatno dovodi do netrpeljivosti između lokalnih Srba i Hrvata.

Mladi koji su te večeri, 27. aprila protestovali na gradskom trgu u Vukovaru želeli su da pošalju poruku da je moguće graditi kvalitetnije odnose u regionu. Đorđe Bojović iz Inicijative mladih za ljudska prava iz Beograda smatra da se rešenje ovakvih problema nalazi u drugačijem odnosu prema prošlosti. „Mladi iz Srbije moraju da znaju šta se tokom devedesetih dogodilo u Vukovaru, da posete Ovčaru i

je otputovao u Bačku Palanku na tribinu u organizaciji Vojvođanskog građanskog centra „Nepodobni građani”. Teme tribine su bile proterivanja Hrvata iz Srema devedesetih godina i institucionalna odgovornost za učinjene zločine.

U Subotici, učesnici Karavana radili su monitoring javnih ustanova u cilju provere poštovanja prava na upotrebu maternjeg jezika i pisma. U Hrvatskoj Karavan prijateljstva otvoren je u Osijeku i Vukovaru kada su učesnici izašli na gradske trgove kako bi saznali više o problemima sa kojima se suočavaju građani u ovim zajednicama. Građani su ostavljali poruke na improvizovanim vešalicama o tome šta bi želeli da promene u svom gradu.

EVROPA JEDNAKO JEDNAKOST

o mehanizmima za suočavanje sa prošlošću i regionalnoj saradnji, položaju manjina u Hrvatskoj i Srbiji, utiscima iz posete memorijalnom centru Ovčara ovi mladi su podelili sa preko 100 svojih vršnjaka iz osam gradova iz kojih dolaze.

Trening u Vukovaru je svakako obeležio protest koji je bio reakcija na incident koji se desio u kafiću Joker, kada je u napadu navijača hrvatskih košarkaških timova povređeno više osoba srpske nacionalnosti.

Mladi iz ovih osam pograničnih opština su noseći transparente ispisane latiničnim i ćirilničnim pismom na kojima je pisalo:

Leo Tot iz Vukovara, polaznik treninga i jedan od organizatora akcije, kaže da se ovakvi incidenti često dešavaju u njegovom gradu, ali da je tog dana imao potrebu da reaguje zbog toga što su činjenice o događaju pogrešno prenete u medijima. „Mediji pišu da su u tuči učestvovali navijači srpskih i hrvatskih timova, skrivajući istinu o tome da su incident izazvali hrvatski navijači koji su ciljano uleteli u kafić čiji vlasnici su vukovarski Srbi. Informacije koje smo mi dobili na mestu gde se incident dogodio govore da je grupa hrvatskih navijača namenski uletela u kafić i započela nered. Ovi navijači čak nisu bili iz Vukovara, već drugih gradova”, objasnio je Tot i dodao da je važno da institucije počnu

Bolnicu, da insistiranju na pokretanju pitanja odgovornosti Beograda za trenutnu situaciju u Vukovaru. Samo odgovornim odnosom prema prošlosti, možemo konstruktivno doprineti poboljšanju međuetničkih odnosa u sadašnjosti i budućnosti”.

U međuvremenu, nastao je i Karavan prijateljstva, koji je tokom nekoliko junskih dana posetio Hrvatsku i Srbiju. Karavan je krenuo iz Šida, gde su učesnici u Gradskom parku u Šidu odali počast Miroslavu Milenkoviću, rezervisti JNA koji je septembra 1991. godine oduzeo sebi život odbivši da učestvuje u napadu na Vukovar. Nakon Šida, Karavan

U Slavonskom Brodu Karavan prijateljstva je posetio romsko naselje Josip Rimac u kojem živi 1500 ljudi. Veliki broj mladih se pridružio Karavanu deleći svoja iskustva i probleme, kao i pozitivne primere iz svoje lokalne zajednice. Karavan u Pakracu se bavio pitanjem odnosa srpske i hrvatske zajednice, kao i integracije posleratnih generacija u ovom gradiću. Poruke koje su aktivisti dobili od mladih Pakračana uglavnom su se odnosile na neophodnost stvaranja prostora za susrete i razgovore mladih ljudi u Pakracu, kao i otvaranje teških tema iz prošlosti kao nužnog uslova za pomirenje.

Protest u Vukovaru (gore)

Trening u Vukovaru (desno)

Poseta Ovčari

*Karavan u Osijeku**Karavan u Apatinu (ispod)*

Karavan u Slavonskom Brodu

KARAVAN

Karavan u Vukovaru

Karavan u Subotici (desno)

Karavan u Šidu (skroz desno)

Mesec ljudskih prava

29. NOVEMBAR

Debata Položaj Bunjevaca (Subotica)
Izložba Pod istim krovom (Subotica)

5. DECEMBAR

Izložba Coraxove karikature (Bačka Palanka)
Debata Tužbe Srbije i Hrvatske za genocid pred Međunarodnim sudom pravde (Bačka Palanka)
Okrugli sto Regionalni program razmene mladih (Bačka Palanka)
Svedočenje Nepodobni građani, Vojvođanski građanski centar (Bačka Palanka)
Koncert Peđa i Raša bend (Bačka Palanka)

8. DECEMBAR

Izložba Lične priče (Apatin)
Debata Položaj Roma i Hrvata (Apatin)
Svedočenje Nepodobni građani, Vojvođanski građanski centar (Apatin)
Okrugli sto Regionalni program razmene mladih (Apatin)

10. DECEMBAR

Ulične akcije u Apatinu, Šidu, Bačkoj Palanci i Subotici – Dan ljudskih prava

18. DECEMBAR

Izložba Beograd i Osijek Prajd (Šid)

29–30. NOVEMBAR

Filmska projekcija Sasvim lično (Subotica)

5–6. DECEMBAR

Filmska projekcija Sasvim lično (Bačka Palanka)

8–9. DECEMBAR

Filmska projekcija Vodič za preživljavanje (Apatin)

16. DECEMBAR

Okrugli sto Regionalni program razmene mladih (Subotica)

23. DECEMBAR

Koncert benda Elemental i debata sa Marčelom i Remi (Beograd)

Izložba u Subotici

Materijali sa karavana

U Šidu zabranjen program od strane direktorke biblioteke

Direktorka biblioteke „Simon Pišćević” u Šidu, Slavica Varičić zabranila je izložbu, ali i ostatak programa koji je trebalo da se desi u okviru festivala „Mesec ljudskih prava”.

Zbog izložbe fotografija sa osiječkog i beogradskog Prajda pod nazivom „Ovo je Prajd”, direktorka Varičić je, dva sata pre početka programa zabranila i održavanje debate na temu „Proterivanje Hrvata iz Srema“, kao i predstavljanje projekta „Nepodobni građani” Vojvođanskog građanskog centra.

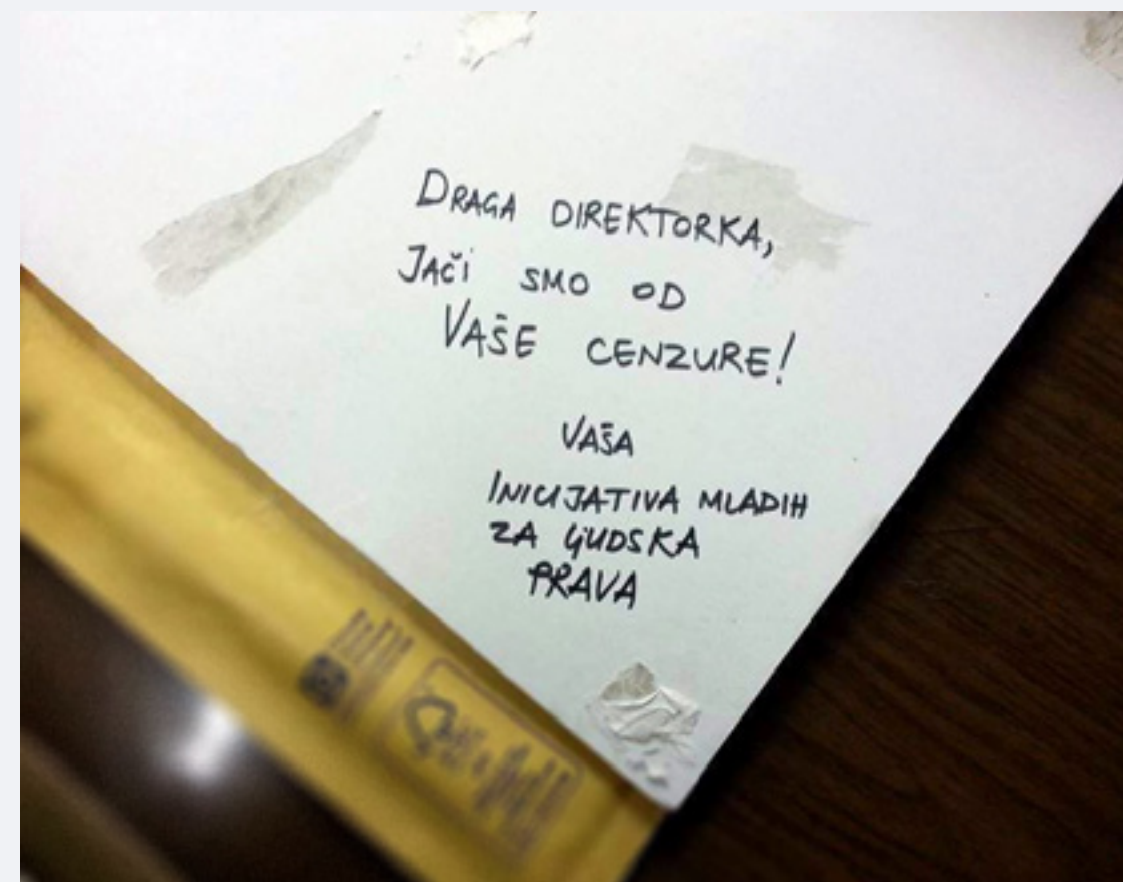
Nakon pola sata od postavljanja izložbe, nešto pre 16 časova, organizatori su primili poziv od direktorke biblioteke koja im je rekla da je izložba skinuta i da ih čeka spakovana u biblioteci. Navodni razlog za skidanje izložbe je bio taj što su „oštetili zid”, iako su postavljanje izložbe organizatori započeli uz prisustvo zaposlenih u biblioteci. Zatim je održan sastanak na kojem je direktorka biblioteke saopštila da nijedna od tri planirane aktivnosti ne može da se održi u prostorijama biblioteke.

Desetak aktivista i aktivistkinja Inicijative su, kao reakciju na ovu homofobičnu i diskriminatornu odluku, organizovali akciju na ulicama u centru Šida. Sa eksponatima zabranjene izložbe oni su se fotografisali ispred Gradske biblioteke, Gradske opštine i u Gradskom parku. Aktivisti i aktivistkinje su direktorki Gradske biblioteke poslali jednu od fotografija sa izložbe, sa porukom: „Draga direktorka, jači smo od Vaše cenzure. Vaša Inicijativa”.

Tužno je da u godini kada je u Srbiji održana prva mirna Parada ponosa, direktorka jedne edukativne institucije zabranjuje izložbu koja predstavlja fotografije sa ovog događaja. Pozitivni koraci koji su napravljeni u Beogradu u septembru 2014. godine uveliko gube na značaju ukoliko samovolja čelnika pojedinih javnih institucija ima veću snagu od snage zakona.

Zbog ove homofobične reakcije Inicijativa je zahtevala izvinjenje direktorke Varničić, pre svega LGBT populaciji, kao i javnu osudu od strane ministra kulture i informisanja koji je lično podržao Paradu ponosa i učestvovao u samoj šetnji.

Inicijativa je tom prilikom pozvala i sve ostale nosioce javnih funkcija, koji nekoliko dana pred Paradu ponosa govore da se borba za prava LGBT populacije ne sme završiti na samoj šetnji beogradskim ulicama, da reaguju na ovaj akt diskriminacije.

Navodni razlog za skidanje izložbe je bio taj što su „oštetili zid”.

Koncert benda Elemental i debata sa Marčelom i Remi

Završni događaj u okviru festivala Mesec ljudskih prava - koncert hrvatskog sastava Elemental, kao i debata koja je prethodila koncertu sa frontmenkom benda Mirelom Priselac Remi i Marčekom Šelićem Marčelom - srpskim piscem i muzičarom, održao se u Beogradu, 23. decembra.

Elemental i Marčelo su pioniri muzičke saradnje između Srbije i Hrvatske nakon poslednjih ratova na prostoru bivše Jugoslavije. Ono po čemu su ovi umetnici poznati su njihovi tekstovi koje razumeju mladi u celom regionu. Razlog tome je relativno slična situacija u kojoj nove generacije u Srbiji i Hrvatskoj stasavaju. Rastrgani između prošlosti sa kojom se naše države nisu suočile i neizvesne budućnosti, oni često slede osobe i pokrete koji promovišu nasilje, šovinizam, netrpeljivost i ostale negativne modele ponašanja. Upravo te modele ovi muzičari kritikuju, boreći se protiv nasilja, korupcije, nacionalizma...

Razgovor je otvoren temom koja sa sobom vuče uvek jedno pitanje: da li muzika kao umetnost mora biti angažovana? „Muzika jeste zabava, i ona ima tu dimenziju, ali se zato uvek trudimo da ta naša muzika ima neku poruku. Ja mislim da muzika koja nema poruku ne ispunjava svoju svrhu”, rekla je Remi. Na to se Marčelo nadovezao rekavši da se niko ne bavi angažovanim umetnošću sa namerom da promeni svet, već zbog „jedne vrlo lične potrebe da se reaguje na neku nepravdu u društvu”.

Ključna aktivnost u razbijanju predrasuda prema svemu što je drugačije je upoznavanje tog „drugačijeg” zato je Remi rekla da je neophodno da mladi iz Zagreba i Beograda posete, na primer Berlin. Marčelo ju je ispravio: „Mislim da mladi iz Beograda treba prvo da vide Zagreb, a mladi iz Zagreba Beograd.”

Zaključivši da je razmena nužna ukoliko kao društvo i pojedinci želimo da idemo napred, debata u Centru za kulturu Božidarac je završena, a zatim je usledio koncert benda Elemental kome je prisustvovalo preko 500 mladih iz Srbije i Hrvatske.

„Mislim da mladi iz Beograda treba prvo da vide Zagreb, a mladi iz Zagreba Beograd.”

③ Pomoć i podrška Francusko-nemačke kancelarije za mlade

Francusko-nemačka kancelarija za mlade (OFAJ) je glavna inspiracija za Inicijativin regionalni program razmene mladih, a OFAJ-ova Inicijativa za Jugoistočnu Evropu glavni partner u zagovaranju osnivanja sličnog tela za razmenu mladih na Zapadnom Balkanu. Iskustvo vlada Nemačke i Francuske u stvaranju uslova za razbijanje predrasuda među mladima nakon Drugog svetskog rata, na kojem pomenute zemlje intenzivno rade od 1963. godine, motivisalo je i Vladu Republike Srbije da na Konferenciji o Zapadnom Balkanu održanoj u avgustu u Berlinu predstavi plan za osnivanje sličnog programa za mlade iz regiona jugoistočne Evrope.

Dok sa nemačko-fransuckim partnerima Inicijativa zagovara široku podršku procesu osnivanja programa za razmenu mladih u zemljama Zapadnog Balkana, paralelno radi i na sprovođenju projekata u partnerstvu sa OFAJ-om. Inicijativa je OFAJ-ov partner na programima „Akademija mladih za dijalog i saradnju” i „Ratni zločini i suđenja”.

Inicijativini saradnici su u 2014. godini bili i učesnici „Memory Laba”, koji između ostalog organizuju Inicijativa u Bosni i Francusko-nemačka kancelarija za mlade. U okviru ovog programa u oktobru je organizovana studijska poseta Kosovu i Makedoniji gde su učesnici imali priliku da se upoznaju sa studijama sećanja na masovna kršenja ljudskih prava i načine na koji se spomenici koriste u izgradnji nacionalnog identiteta u pomenutim zemljama.

Akademija mladih za dijalog i saradnju

Tokom 2014. godine počela je druga generacija Akademije mladih za dijalog i saradnju u okviru programa pod nazivom Thinking Europe. Mladi iz Nemačke, Francuske, Srbije i sa Kosova imali su priliku da u okviru dva studijska putovanja razgovaraju o budućnosti Evrope i Evropske unije, nacionalnim identitetima nasuprot evropskom identitetu, porastu nacionalizma i populizma u Evropi.

Sedam avgustovskih dana u Berlinu bilo je dovoljno da se otvore teme i započne interkulturalni dijalog među mladima koji dolaze iz različitih sredina, dok je druga studijska poseta Srbiji i Kosovu koja je usledila dva meseca nakon Berlina, bila višestruko značajna - ne samo za učesnike iz Francuske i Nemačke koji su prvi put posetili Balkan, već i za mlade iz Srbije i sa Kosova koji su prvi put posetili Kosovsku Mitrovicu i Prištinu, odnosno Beograd.

Treća faza Akademije, poseta Strazburu, koja se očekuje u martu 2015. godine daće šansu grupi od 20 polaznika da predstave radove na teme o kojima su promišljali i na njima radili punih osam meseci.

Ratni zločini i suđenja

U martu 2014. godine mladi iz Srbije, Hrvatske, Nemačke i Francuske boravili su u Francuskoj u okviru treće faze programa “Ratni zločini i suđenja”. Grupa od dvadesetoro mladih imala je priliku da u Parizu i Limožu razgovara o Drugom svetskom ratu i njegovom nasleđu u Francuskoj, načinu na koji zvanični Pariz tretira zločine počinjene za vreme rata u Alžiru i kako promišlja svoju ulogu u genocidu u Ruandi. U okviru programa grupa je posetila Oradur, selo koje je za vreme Drugog svetskog rata potpuno spaljeno, a čije stanovništvo je u velikoj meri nastradalo.

Seminar u Francuskoj je bio šansa za poslednje zajedničko preispitivanje uloge suđenja i nacionalne i međunarodne pravde u procesima pomirenja. U tome im je pomoglo iskustvo koje su stekli u prethodne dve faze programa kada su posetili Dahau, Nirnberg i Minhen u Nemačkoj, Hag u Holandiji, kao i Zagreb, Osijek i Vukovar u Hrvatskoj i srpsku prestonicu – Beograd. Tokom prethodnih ciklusa, grupa je izučavala Drugi svetski rat u pomenute četiri zemlje, kao i poslednji rat na prostoru bivše Jugoslavije, sa akcentom na Hrvatsku.

Tokom prethodne godine rodila se ideja i za drugu generaciju polaznika ovog programa koja će biti sprovedena u Nemačkoj, Francuskoj, Srbiji i na Kosovu u 2015. i 2016. godini.

Akcija!

Akcija!

U 2014. godini je Inicijativa sa svojim aktivistima i aktivistkinjama sprovela nekoliko akcija, a svi aktivisti imali su priliku i da prođu kroz različite obuke koje je Inicijativa organizovala. Aktivisti Inicijative su mahom studenti fakulteta političkih i drugih društvenih nauka, ali ima i onih kojima je pored osnovnog interesovanja poput elektrotehnike ili jezika -

važna borba za ljudska prava.

„Jedan od razloga zbog kojih sam ipak odlučila da ostanem da živim u Srbiji i da studiram ovde je Inicijativa. Verujem da to što radimo zaista može da promeni nešto.”

Nina T.

„Zato što je lepo biti deo nečega što je veće od tebe samog.”

Ivan K.

Ne potcenjuj ljudska prava –

akcija
povodom
10. decembra

U Srbiji je godinama unazad 10. decembar dan koji nevladine organizacije obeležavaju sumirajući godinu iza sebe, zaključujući uvek isto: nivo ostvarenih ljudskih prava je nizak i na tome treba i dalje aktivno raditi. U ovom poslu, nevladinim organizacijama, institucijama, braniteljima i braniteljicama ljudskih prava svake godine manjka razumevanja i podrške od strane društva. Podrška i solidarnost onih građana i građanki koji u svom svakodnevnom životu uživaju ljudska prava, nemajući svest o tome.

Umesto sumiranja 2014. godine na polju ljudskih prava, aktivisti i aktivistkinje Inicijative su u razgovoru sa građanima i građankama pokušali da podsete da su neke od uobičajenih mogućnosti i procedura, poput školovanja, lečenja, putovanja, zapravo obezbeđene i garantovane dokumentima za zaštitu ljudskih prava.

Dok većina u Srbiji lako može da se leči, putuje, zaposli, stupi u brak, glasa - manjina je ta koja se sa ovim problemima svakodnevno suočava. To su hiljade ljudi bez lične karte i zdravstvene knjižice, devojke i žene koje stupaju u prisilne brakove, iregularni migranti kojima su oduzete putne isprave, LGBT osobe koje ne mogu zasnovati brak sa osobama koje vole, novinari i aktivisti kojima su emisije, tekstovi i sajtovi cenzurisani.

Na solidarnost sa ovim građanima i građankama, Inicijativa je pozvala u akciji povodom Međunarodnog dana ljudskih prava koja je održana u 11 gradova u Srbiji: Boru, Vrbasu, Vrnjačkoj Banji, Apatinu, Šidu, Bačkoj Palanci, Subotici, Kragujevcu, Novom Pazaru, Jagodini i Beogradu.

Ljudska prava nisu samo fraza i sintagma koja se često izgovara a ništa ne znači, već je nivo poštovanja ljudskih prava i sloboda mera kvaliteta svakodnevnog života.

Napadi na objekte u vlasništvu Albanaca

Posle prekida fudbalske utakmice Srbija - Albanija 14. oktobra usled incidenata na terenu, došlo je do čitavog niza napada na objekte u vlasništvu nesrba. Na meti su se našle pekare i poslastičarnice, mahom u vlasništvu Albanaca, u Apatinu, Somboru, Novom Sadu, Vršcu, Staroj Pazovi, a napadnuta je i džamija u Subotici. Neke od pekara su potpuno uništene, a samo pukom srećom niko nije izgubio život.

I pre utakmice, ali i u danima dok su napadi trajali, tabloidni mediji su dogrevali atmosferu i širili mržnju prema Albancima, a krajnje uvredljivi komentari su se mogli pročitati na internet portalima i društvenim mrežama. Savet za štampu je povodom žalbe koju su mu uputili Praxis i 13 nevladinih organizacija utvrdio da su Informer i Telegraf prekršili Kodeks novinara Srbije koristeći reč „Šiptar” zato što je „nedopustivo kolokvijalno, pogrdno i neprecizno nazivanje određene grupe”, u ovom slučaju Albanaca.

Ni četiri meseca posle napada nije rasvetljen veliki broj slučajeva, uključujući i one najopasnije, i počinio ostaju nepoznati kao i njihovi motivi.

Istraživački tim Inicijative je posetio mesta napada i razgovarao sa vlasnicima i zaposlenima u pekarama i poslastičarnicama. Inicijativa će na proleće objaviti izveštaj o napadima, a pratiće i eventualne sudske procese.

OTVORENA VRATA

BALKANIST
БАЛКАНИСТ

Podrška magazinu Balkanist,
novinarki Lili Linč
i slobodi medija u Srbiji

Nakon što su u januarskoj noći muškarci odeveni u policijske uniforme ušetali u stan u Zagrebačkoj ulici u Beogradu u kojem je živela Lili Linč, američka novinarka i urednica magazina Balkanist, Inicijativa je organizovala akciju „Otvorena vrata”.

Tokom onlajn akcije, na desetine korisnika društvenih mreža objavilo je fotografiju svojih otvorenih vrata koristeći hešteg #otvorenavrata kao podršku Balkanistu, Lili Linč i slobodi medija u Srbiji.

Podsećamo da su po ulasku u stan Lili Linč zbog, kako su rekli, širom otvorenih ulaznih vrata, uniformisani muškarci postavili pitanja koja se tiču boravka u Srbiji, privatnog i poslovnog života Lili Linč (pitali su je da li je njen verenik takođe novinar) i tražili joj pasoš. Vreme koje je bilo potrebno da se Lili obuče i pronađe pasoš, ovi muškarci su iskoristili da napuste stan uz reči: „Ubuduće neka vam vrata budu zatvorena”. Lili Linč nije prisustvovala pisanju nikakvog zapisnika, niti su ovi muškarci odeveni u policijske uniforme uzeli njene podatke.

Nakon ovog prestrašivanja Lili Linč, usledio je odgovor MUP-a jednoj beogradskoj redakciji u kojem se navodi da je „dežurna služba primila poziv u 23.30 sati, da su vrata jednog stana u Zagrebačkoj ulici otvorena”, kao i da je „policija izašla na lice mesta i utvrdila da su pomenuta vrata zatvorena i da nema tragova obijanja. Tako da nije bilo intervencije policijskih službenika”. Nameće se pitanje - ko su onda uniformisani muškarci koji su ispitivali Lili Linč u njenoj spavaćoj sobi?

To do danas nije otkriveno. Jedan od razloga je i to što je Inicijativa, na molbu Lili Linč, koja je u tom trenutku napuštala Srbiju iz straha za svoju bezbednost, obustavila dalje istraživanje i insistiranje na tome da Ministarstvo unutrašnjih poslova javnosti predoči istinite i potpune informacije o ovom događaju, i da se sva eventualna kršenja zakona i prekračenja službenih ovlašćenja od strane pripadnika MUP-a adekvatno sankcionišu.

ALEKSANDAR SEKULIĆ

Cenzurisana godina

Tokom novije istorije, sloboda izražavanja je u Srbiji trpela teške i brojne udarce. U našoj zemlji su novinari ubijani, a ubice Slavka Ćuruvije, Dade Vujasinović i Milana Pantića nika-da nisu privedene pravdi. Pri kraju Miloševićeve vladavine, opozicioni mediji su drakonski kažnjavani prema odredbama tadašnjeg nedemokratskog Zakona o javnom informisanju. Nezavisni mediji su bili, makar na kratko, i gašeni, kao što je Radio B92 nestao iz etra sa bi-zarnim objašnjenjem da je voda ušla u koaksijalni kabl.

U poslednjih nekoliko godina, a naročito od formiranja aktuelne vlade, argumento-vanu i ozbiljnu kritiku nosilaca vlasti je sve teže naći na televiziji i u štampi. Posle ubedljive izborne pobeđe članova današnje vladajuće koalicije, bela buka hvalospeva najmoćnijim po-litičarima u zemlji zaglušila je retke opozicione glasove u Skupštini. Kritičko mišljenje danas neguju savesni novinari i nevladine organizacije, a može se naći i na društvenim mrežama i blogovima.

Prošlog februara na Jutjubu je objavljen niz video-snimaka koji su satirično prikazi-vali akciju tadašnjeg prvog potpredsednika vlade koji je spasavao građane zavejane u snežnoj oluji kod Feketića. Video-snimci su iščezavali jedan za drugim da bi šef „internet tima“ vode-će vladajuće partije na Tviteru posredno priznao da su za to zaslužni njegovi partijski saborci koji su revnosno prijavljivali kako ovaj sadržaj krši pravila Jutjuba. Ovo je tek jedna od scena internet borbe koja i danas traje – borbe između onih koji populističke i druge poteze vlasti podvrgavaju satiri i kritici, i onih koji ne žele da tolerišu negativan tretman partija na vlasti, makar se taj tretman ogledao u Jutjub snimcima.

Dok su se građani borili sa majskim poplavama, nekoliko blogera i internet portala je ukazalo na sporu i neadekvatnu reakciju vlasti, kao i na izostanak prevencije u poplavljenim krajevima. Nekoliko sajtova na kojima su vlasti oštro kritikovane je oboreno, dok je cela blog sekcija na internet stranici popularnog dnevnog lista trajno ugašena pošto je jedan blogger preneo tekst koji je premijera pozivao da podnese ostavku. Grupa građana je na internetu

pokrenula inicijativu „U lice cenzuri“ i pozvala vlast na odgovornost, a ovu inicijativu su podržale stotine blogova, nevladine organizacije, profesionalna udruženja, internet portali i građani, među kojima i članovi YIHR tima. Zahtevi izneti u ovoj inicijativi uglavnom nisu uslišeni, ali je tema napada na slobodu izražavanja postala prepoznatljiva u javnosti, a reagovala su i međunarodne organizacije, kako međuvladine, tako i nevladine.

U protekloj godini je svakako najčešće na udaru internet napada bio portal „Peščanik“ koji je oboren više puta od tre-nutka kada je na njemu u junu bio objavljen tekst sa navodima o plagiranim doktorskim disertacijama ministra unutrašnjih poslova, gradonačelnika Beograda i rektora univerziteta Megatrend. Istraga nije odvela do odgovornih za napade, a novi na-padi su se nastavili. Tekstove sa „Peščanika“ je prošlog leta često bilo lakše čitati u formi skrinšotova na društvenim mrežama nego na sajtu na kom su objavljeni.

Da sloboda izražavanja nije ugrožena samo na internetu gde je brane dokoni tviteraši i zaljubljenici u „Peščanik“ postalo je jasno i gledaocima televizija „Studio B“ i B92 kada su neke od najpopularnijih emisija na ovim televizijama uklonjene iz programske šeme. „Studio B“ je ostao bez tri političke emisije u kojima se u vreme različitih vlada mogla čuti kritička reč. B92 se u septembru konačno odrekao najgledanije autorske informativne emisije u zemlji – Utiska nedelje. Olja Bečković, autorka Utiska nedelje, jasno je rekla da smatra da je njena emisija zabranjena i da je krivac za zabranu premijer Srbije.

Razlozi za uklanjanje sadržaja sa interneta i televizije su bili raznovrsni. Od zloupotrebe prijava za neprikladan sadr-žaj na Jutjubu, preko hakerskih i sličnih napada, pa do objašnjenja o promeni uređivačke politike ili neisplativosti nekih pro-grama, za skoro sve slučajeve je bilo moguće pronaći jasnu vezu. Svi sadržaji su jasno kritikovali, i ponekad ismevali, poteze vlasti. Za sav sadržaj koji je uklonjen, predstavnici vlasti i njima bliski ljudi su negirali bilo kakvu odgovornost, rugajući se navodima o cenzuri i tvrdeći da toga u Srbiji nema. Umesto da građanima i novinarima na kritiku odgovore argumentima, vlasti su odgovarale optužbama.

Da bi građani danas došli do informacije, potrebno je da budu dovoljno vešti da je nađu. Ako informacija kruži samo na internetu, oni koji internet ne koriste teško će doći do nje. A ako je potrebno praviti skrinšot da bi se informacija zgrabila pre nego što je hakerski napad ugrozi, većina građana će ostati neinformisana. Tamo gde je sloboda izražavanja ugrožena, ugroženo je i građansko društvo. Tamo gde je sloboda izražavanja ugrožena, ugroženi smo mi.

Navijaj za komšije!

Kampanju „Navijaj za komšije” Inicijativa je pokrenula pred početak Svetskog prvenstva u fudbalu u Brazilu 2014. Pošto se reprezentacija Srbije nije kvalifikovala za takmičenje, organizovana je kampanja navijanja za najbliže susede: reprezentacije Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Tokom šest junskih noći provedenih u Kulturnom centru Grad, pod zastavama Srbije, Hrvatske i BiH, više stotina gledalaca pružalo je podršku komšijama. Na prenose utakmica dolazili su i zaljubljenici u fudbal, ali i oni koji su jednostavno želeli da podrže ove reprezentacije, bez obzira na to što im je manjkalo znanja o fudbalu.

Ova kampanja je u javnosti i medijima inicirala raspravu o tome da li je podrška komšijama „normalna”. Kampanju je podržao komentator Miloško Pantić - legenda srpskog fudbala: „Zašto se većito držimo izre-

ke 'da komšiji crkne krava'... Jednom za svagda to treba u svesti naših ljudi da se preinači u 'navijajmo za komšije!'”

Utisak je da su pozitivne reakcije o ovoj kampanji daleko premašile negativne, i da su mnogi gledaoci Svetskog prvenstva ovaj put zaista navijali za komšije, prevashodno za Bosnu i Hercegovinu koja je debitovala na takmičenju.

Inicijativa smatra da sport ne bi trebalo da bude još jedan uzrok konflikata i da bi svaki kafić i drugi javni prostor gde se gleda fudbal, ili neki drugi sport, trebalo da postane „sigurna luka” za sve navijače komšijskih reprezentacija, kao što je to tokom leta 2014. godine bio KC Grad.

MAŠA MILUTINOVIĆ

Naša lopta

Ni Hrvatska ni Bosna i Hercegovina nisu makle dalje od prvog kruga na Svetskom prvenstvu. Malo su se sudili penali gde ih nije bilo, malo su se poništavali golovi koji su se desili – ali smo mi ipak pobedili. Tačno šest junskih noći proveli smo u Kulturnom centru Grad, pod zastavama Srbije, Hrvatske i BiH navijajući za nama najbliže – komšije!

Uzbuđenje koje prati svako prvenstvo je bilo prisutno, ali ovaj put još intenzivnije i napetije jer je otvarajuću utakmicu igrala Hrvatska sa domaćinom prvenstva.

Nekoliko nas se već oko devet sati okupilo u KC Gradu nameštajući stolove bliže ekranu i iščekujući prve goste. Nije prošlo više od petnaest minuta kada se pojavila grupa meni nepoznatih ljudi i zauzela prva mesta. Suzdržavala sam se da im ne priđem i ne kažem da utakmica počinje za 45 minuta, da znaju da može biti buka, pa da, ukoliko to žele, pređu da sede u bašti. Bila sam ubeđena da su slučajni prolaznici koji su svratili na piće.

Sledeća grupa je organizovala svoje mesto kraj velikog ekrana - doneli su dodatni sto, na papiriću koji su ostavili na njemu napisali rezervisano i ugrabili preostalih nekoliko mesta u prvim redovima dok su čekali ostatak ekipe. Ni ove ljude nisam poznavala.

Utakmica je počela, a u KC Gradu su sve stolice bile zauzete, a ni mesta za stajanje nije ostalo mnogo. Kada je lopta prvi put zatresla mrežu u 11. minutu ceo KC Grad je skočio na noge! Ljudi su se ljubili, grlili, jedni drugima čestitali!

Moja euforija nije dugo trajala jer sam u masi od osamdesetak ljudi primetila petoricu koji nisu izgledali kao navijači Hrvatske u šta me je uverilo i obezbeđenje rekavši da su to Radovci. Sa namrštenim izrazima lica gledali su u devojkicu sa dresom na crveno-bele kockice, a s vremena na vreme odmeravali i zastave koje su prekrivale zidove KC Grada. Kada je Brazil dao svoj prvi gol, oni su bili jedini koji su se radovali.

Iako smo, poučeni dugogodišnjim iskustvom organizovanja događaja koji bodu oči, prijavili sve utakmice policiji, policijska patrola je te večeri pre utakmice prošla pored KC Grada i verovatno videvši privatno obezbeđenje lokala nastavila dalje. Nije mi trebalo mnogo da zgrabim telefon i okrenem 911, ovaj 92. Ne, kada je hitno stavi 1 ispred. Da, 192! Nakon zvonjave koja je, čini mi se trajala minutima, javio se ženski glas. Trudeći se sa ostanem smirena, objašnjavala sam joj šta se dešava, vodeći računa o detaljima kao da izveštavam iz ratnih područja:

- Maša Milutinović kraj telefona, javljam vam se jer se trenutno u KC Gradu organizuje praćenje utakmica u kojoj igra reprezentacija Hrvatske. Malopre se pojavila grupa od pet momaka koji su, kako kaže naše obezbeđenje, navijači Rada. Iako se trenutno ništa ne dešava, ja se brinem za bezbednost i molim vas da pošaljete patrolu jer smo ovaj skup svakako prijavili. Njih je petorica, a u našem obezbeđenju su dva čoveka.

Nakon mog izlaganja pitala me je za adresu:

- Braće Krsmanovića 4, ispod Brankovog mosta, Savamala. Preko puta lokala Čorba.

- Koja je to opština?
- Savskiii... Stari... Ne znam. Savski venac ili Stari grad. Otkud znam! Rekla sam vam adresu.
- Gospođo! Gospođo! Smirite se! Recite mi opštinu na kojoj ste.

U međuvremenu sam uspela da se setim da je granica baš tu kod mosta i da smo mi na Savskom vencu. Sačekala sam malo dok me nije prebacila na Policijsku upravu ove opštine čijem sam predstavniku ponovila celu priču. Ovaj put još smirenije sa još više činjenica.

Paralelno sa mnom, sličan telefonski razgovor vodio je i moj kolega sa nešto manje uspeha – prvi put su mu spustili slušalicu, a drugi put je rekao da je već jednom dobio batine i da mu nije prijatno što su tu petorica momaka za koje nije siguran šta će da urade.

Policajci koji su stali u dva pežoa i jednu maricu su se brzo pojavili u Braće Krsmanovića. Ne obazirući se na to što u ruci imam pivo, i to već drugo, za koje sam verovala da će mi pomoći da prestanem da drhtim ili da trezveno delujem ako se nešto desi, izletela sam ispred lokala. Sa mnom je bio i jedan tip iz obezbeđenja koji je krenuo da objasni policiji da on ne treba da radi njihov posao. Nakon čavrljanja sa policajcima koji su obavili sve te formalne stvari: ispitivali me, uzeli moje podatke, gledali utakmicu kroz staklena vrata KC Grada, pitala sam koji su dalji koraci. Objasnili su da ne mogu da urade ništa ako niko ne pravi probleme.

Do kraja večeri nisu ušli u KC Grad, ali su svoje vreme potrošili baveći se našim prijavama: Gde je taj vaš kolega koji je prijavio da ga tuku? Ivan to sigurno nije izgovorio jer položenih ispita iz oblasti prava ima više nego momak u uniformi. Drugo poluvreme smo dočekali ispred KC Grada.

Navijači Hrvatske su nastavili da prate utakmicu ne obazirući se na petorku sa 88 i sličnim tetovažama na telu. Većina devojaka je vikala: „Hajmo dečki”, a one koje se razumeju u fudbal više nego u fudbalere dobacivale su i: „Ma naša lopta! Ofsajd! Korner!” U tome su ih pratili i muškarci koji su od 71. minuta imali najgore reči za sudiju i njegov nepravedno dosuđen, a ipak odlučujući penal.

Shvativši da su u manjini, nepozvani gosti su napustili KC Grad.

Možda naše komšije nisu osvojile Svetsko prvenstvo, ali smo mi tu u KC Gradu, pod tri zastave ovih naših država izvojevali svoju pobedu. Mi smo konačno bili u većini. Beograd je navijao za komšije. I to je bilo sasvim normalno.

Naš dan za pristupačan grad

Jednog avgustovskog dana Inicijativa je svoje kancelarije ustupila na raspolaganje svim građanima koji su bili voljni da doniraju sat svog vremena i pomognu da se Mapa pristupačnosti što pre popuni. Ova mapa prikazuje objekte, državne i privatne, i daje informacije o tome koliko su oni pristupačni za osobe sa invaliditetom.

29

TOKOM DESET RADNIH SATI KROZ INICIJATIVINU
KANCELARIJU JE PROŠLO PREKO 40 LJUDI
I ZA TO VREME JE NA MAPU UNETO

1245 objekata!

ANTIFA PROTEST U NOVOM SADU

Ne diraj mi komšiju

Aktivisti Inicijative iz Beograda, Subotice i Novog Sada pridružili su se 23. oktobra antifašističkoj protestnoj šetnji koju je u Novom Sadu organizovao Vojvođanski građanski centar. Hiljadu i petsto građana Novog Sada i aktivisti nevladinih organizacija odlučili su da na ovaj dan izađu na ulice i glasno se usprotive eskalaciji ekstremizma i fašizma koji su obeležili oktobar 2014. godine, kada su se desili mnogobrojni napadi na imovinu albanskog stanovništva u Vojvodini. Učesnici skupa su transparentima sa natpisima kao što su „Stop fašizmu” i „Ne diraj mi komšiju”, izrazili svoj stav da se fašizmu i ekstremizmu u Srbiji konačno mora stati na put!

Humanitarni koncert u Subotici

U vreme otvaranja Inicijativine kancelarije u Subotici, tokom maja 2014, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Hrvatsku zadesile su velike poplave. Aktivisti subotičke kancelarije su, pored prikupljanja pomoći za stanovnike poplavljenih područja, organizovali i humanitarni koncert na kojem su učestvovali izvođači iz Subotice i Osijeka, a prihod od koncerta doniran je opštinama Obrenovac u Srbiji i Gunja u Hrvatskoj.

Aktivistkinje i aktivisti Inicijative učestvovali su na beogradskom i prištinskom maratonu u okviru kampanje „Trčim za REKOM” u aprilu i maju 2014. godine. Prištinski maraton bio je poslednji u nizu u okviru ove kampanje tokom koje su građani imali prilike da trčanjem podrže osnivanje REKOM-a - nezavisne, međudržavne regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriji biše SFRJ u periodu od 1991. do 2001. godine.

Ljudi koji podržavaju REKOM su kao maratonci, svesni su da je put od starta do cilja dug, ali ne odustaju. Posvećeni su cilju, izdržljivi i uprkos svim poteškoćama oni pokazuju snagu da se bore do samog cilja, koliko god daleko on bio.

Trčim za REKOM –

regionalna podrška osnivanju REKOM-a

DEBATA U SUBOTICI

U susret Prajdu

Sredinom septembra, povodom predstojećeg Prajda u Beogradu, aktivisti subotičke kancelarije inicirali su i organizovali debatu „U susret Prajdu” na kojoj su govorili Boban Stojanović iz Parade ponosa Beograd, Jelena Dubovi aktivistkinja iz Subotice, Joco Glavaš iz Osijek Prajda i Marko Ilić iz Inicijative u Beogradu.

Jedan od razloga zašto je debata održana baš u Subotici bila je i „pasivnost Subotičana i Subotičanki koji pripadaju LGBT populaciji”, kako kaže Jelena Dubovi. Ova hrabra aktivistkinja smatra da je „strah osnovan do određene granice, a da se zatim pretvara u kukavičluk”.

Nasilje koje prouzrokuje strah, odnosno nepostojanje prava na normalan život je jedan od najvećih problema LGBT populacije u Srbiji po rečima Bobana Stojanovića. Iskustvo Inicijative, koja proteklih godina prati postupke pred sudom u kojima su žrtve LGBT osobe, govori o tome da postoje određeni pomaci, ali da su „kazne još uvek blage, a suđenja predugo traju”, naglasio je tada Marko Ilić.

Nasuprot lošoj situaciji u Srbiji u kojoj je u prethodnih pet godina država zabranila četiri Parade ponosa, a uspešno obezbedila samo jednu - susedna Hrvatska može da se pohvali sa nešto boljom tradicijom. Kako je rekao Joco Glavaš, Osijek Prajd je prvi put organizovan u septembru 2014. godine i Osijek će ostati upamćen kao treći grad u Hrvatskoj u kome je organizovan Prajd, ali i kao prvi grad u kome je prva parada prošla bez incidenata.

Važnija od broja gradova u kojima je organizovana parada u jednoj državi je garancija države da će poštovati ljudska prava svih građana i građanki, bez obzira na njihove seksualne i druge orijentacije, a najpre garancija za bezbednost svih građana i pravo na normalan život.

Prajd.
Normalno.
Belgrade Pride Parade

KRISTINA KASTELEC, Prajd volonterka

Beograd kakav želim

Jedna sam od onih osoba koje smatraju da je volontiranje jedinstven način da potpuno nesebično doprineseš svojoj zajednici. Čak i kada postane pomalo naporno, čak i kada si prvi put u tome, a nemaš baš high social skills, čak i kada je tvoj jedini posao u pola sata da pomeriš 5 stolica, kući odeš zadovoljan i ispunjen.

Ono što izdvaja volontiranje na Pride weeku je to što si konstantno okružen dobrom energijom i superfinim ljudima koji stvaraju prijateljsku atmosferu. Ljudi iz Inicijative mladih za ljudska prava se svaki dan pobrinu prvo za volontere. Kako smo stigli, da li je sve ok, da li smo gladni/žedni i da li nam nešto treba su svakodnevna pitanja na koja treba odgovoriti pre nego što nastavimo sa radom, uz osećaj da je nekome zaista stalo do toga da li je kod nas sve u savršenom redu.

Ako želiš da radiš na više događaja u toku jednog dana, neko će svratiti da ti donese sendvič. I obavezno će te podsetiti da svратиш do KC Grada na sok ili kafu. A usput još i dobijaš priliku da upознаш gomilu ljudi koji dolaze sa raznih strana i da sklopiš divna prijateljstva. I kako neko da se ne prijavi opet sledeće godine?

Dajem sve od sebe da opišem koliko je sve to divno i posebno, ali mislim da je to nešto što zaista moraš doživeti. Nedelju dana posebne atmosfere i energije na svakom događaju, pozitivni ljudi, osećaj ponosa jer radiš nešto dobro i korisno. Moja devojka i ja smo se toliko trudile da Prajd week 2014. bude poseban tako što ćemo dolaziti na što više događaja, da je danima nakon same šetnje bilo neobično što više nema toliko nasmejanih slučajnih susreta po gradu. Ono što najbolje opisuje volontiranje tokom Nedelje ponosa je snažan osećaj zajedništva. Nedelja ponosa se prebrzo završila. Sva-ki dan mi je bio toliko ispunjen od jutra do poslednjeg autobusa da sam bila iznenađena kad sam shvatila da je nedelja.

Najbizarnija nedelja ikada. Doručak sa volonterima u hotelu, nervozni osmesi, nepovezane misli, zagrljaji. Nisam mogla da jedem ništa, nisam mogla da popijem kafu do kraja. Gledala sam na sve strane, posmatrala lica oko sebe. Jednostavno se ne možeš otresti tog čudnog osećaja što si konačno tu.

Bilo je to lepo, suncano, toplo jutro. Oko mene su prolazili volonteri i gosti sa zastavama i balonima, ljudi su sedeli po kafićima i pili jutarnju kafu. Stalno sam gledala u Nju dok sam je držala za ruku. Bilo mi je potrebno da bude pored mene. Da mi svojim stiskom potvrdi da krećemo u šetnju. Krenuli smo polako ali odlučno, oko 10 ujutru. Ljudi su nam mahali iz kafića, pozdravljali nas i smešili nam se. Radoznalo su posmatrali našu malu kolonu – prvu kolonu Prajda. Ljudi ispred nas dve su već raširili svoje zastave, neko je duvao u pištaljku. Svi su počeli da tapšu pa smo im se i mi pridružile.

I osećaj koji sam imala tokom te kratke šetnje od hotela do zgrade Vlade, dva i po sata pre Prajda, je nešto što nikad neću zaboraviti niti ću ikada moći da nađem prave reči da ga opišem. Držala sam je za ruku i postala svesna da mi zaista šetamo ove godine. Zastala sam da je poljubim i onda je pustila da bismo mogle da se pridružimo tapšanju i navijanju. I prvi put na nekom skupu, nisam se stidela da pustim glas. Niti se sad stidim da priznam da su mi oči zasuzile na trenutak. I da mi je srce bilo puno, i da mi je stomak pravio salto.

Drugačije sam se osećala nego tokom same šetnje. Bilo je nešto jače tog jutra. Taj osećaj koji ne umem da opišem. To nešto što se odigralo u meni i u Njoj, što je bilo dovoljno snažno da nas protrese i zatim ostane da čuči u nama danima nakon te nedelje. Na neki čudan način to je bio naš volonterski Prajd u Prajdu. I bio je apsolutno savršen.

Poruka Prajda kao celokupnog događaja je jasna. Mi nismo građani drugog reda. Mi nismo „neki tamo pederi”. Mi smo vaše komšije, vaši prijatelji i vaša porodica. Vidljivost je od izuzetne važnosti, i varate se ako mislite da nije. Ako smo nevidljivi i ako se krijemo u naša 4 zida, zauvek ćemo i ostati u istim. Nikad se još niko nije izborio za svoja prava tako što je ostao skriven i nevidljiv.

I grešite i ako mislite da postojimo samo taj jedan dan. Mi smo tu 365 dana u godini, i na LGBTIQIA pravima se radi svakog dana. Razlika je samo u tome što nas taj jedan dan zapravo vidite i čujete.

Nikad nije bio lak put ka ostvarenju ljudskih prava. Svuda je to bila jedna teška borba. U zemljama u kojima su istopolna partnerstva dozvoljena, u kojima parovi mogu da usvajaju ili imaju svoju decu, u kojima policija na Prajdu deli olovke „Ponosni što smo vaši prijatelji”, ni tamo nije bila drugačija situacija od ove naše.

Srbija je veoma posebna, ali nije drugačija od ostalih zemalja. Svi se menjaju, pa i mi. Promena je prirodna. Promena i napredak. I to je ono što ja želim za svoju zemlju.

Taj dan smo protestovali. I taj dan smo slavili. I bili smo veoma ponosni na sebe.

Znam da je malo ljudi koji mogu da razumeju to. Šetala sam iza Nje. Mahale smo svojim zastavama, s vremena na vreme bih se pridružila gomili i ispustila iz grla taj prepoznatljiv poklič na velikim skupovima. Onaj što zapravo dolazi iz duše, onaj koji više ne možete da držite u sebi.

Šetala sam a da nisam osetila noge, posmatrala sam ulice svog grada, balone i zastave koje su se vijorile na vetru, plavo nebo i jedino misao koja mi se motala po glavi do tad je bila „kako predivan, sunčan dan”. Na razočarenje mnogih, nismo doneli sa sobom prirodne katastrofe, najezde skakavaca niti smo zubima kidali fasade sa zgrada. Tog 28. septembra sa sobom smo doneli jedan pravi prolećni dan posle toliko kiše.

Šetala sam ovim ulicama i ranije. Šetala sam sa Njom. Držala sam je za ruku i kad god sam poželela da je poljubim, to sam i uradila. Šetaćemo i sutra.

Tokom Nedelje ponosa bilo mi je postavljeno mnogo pitanja. Jedno pitanje se ponavljalo: „Kakav Beograd želiš?” I dok sam šetala, i gledala Nju kako maše zastavom, palo mi je to na pamet. Ne mogu da se setim šta sam odgovorila ranije, ali sećam se da sam u tom trenutku pomislila „Ovakav Beograd želim”.

Želim da bez bojazni budem ono što jesam. Jer ono što jesam ne ugrožava nikoga.

Želim da ne moram da stalno procenjujem da li je pravi trenutak da je sad zagrlim.

Želim da šetam i da se osećam bezbedno, a da ne mora da me okružuje 7000 policijaca.

Želim Beograd koji slavi život i toleranciju i ljubav i porodicu.

Želim Beograd u kom nema mesta za mržnju.

Beograd koji je šaren.

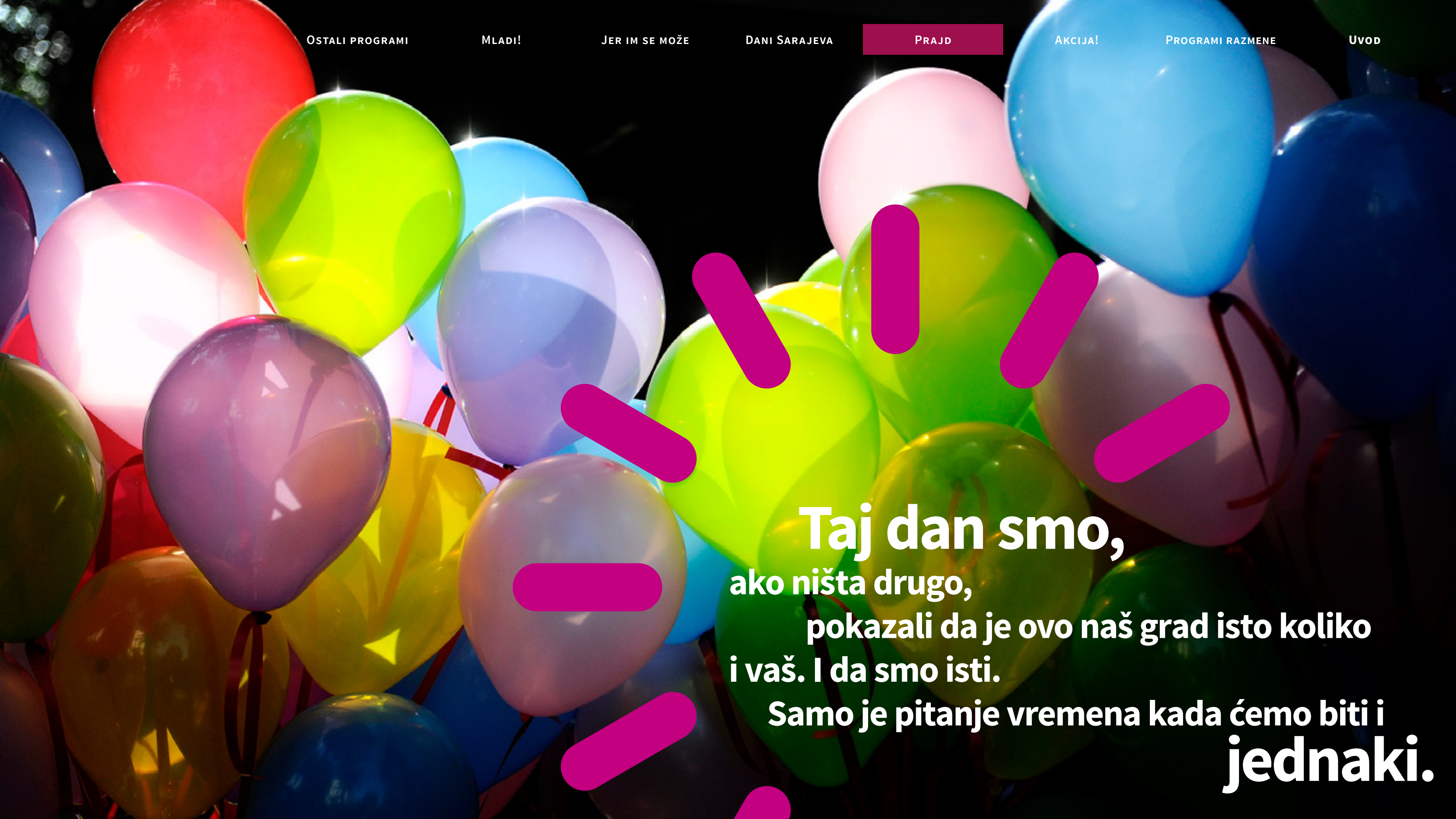
Želim nasmejane ljude oko sebe.

Želim Nju. I njenu ruku u mojoj.

Želim da moj drug, koji dva dana pred Prajd ne sme da izađe iz kuće jer se plaši, šeta slobodno i ponosno pored mene.

Taj dan smo, ako ništa drugo, pokazali da je ovo naš grad isto
koliko i vaš. I da smo isti.

Samo je pitanje vremena kada ćemo biti i jednaki.

Taj dan smo,
ako ništa drugo,
pokazali da je ovo naš grad isto koliko
i vaš. I da smo isti.
Samo je pitanje vremena kada ćemo biti i
jednaki.

DANI SARAJEVA

Poslednji put u festivalskom formatu

Osmu godinu zaredom, festival Dani Sarajeva osvaja Beograd. Ovaj put ne u maju kada smo godinama unazad obeležavali početak opsade Sarajeva, već narednog meseca - od 14. do 17. juna.

Iako više nije glavna tema, opsada Sarajeva i dalje prožima svaki segment festivala. Ona je ostavila traga na licima ljudi koje fotografiše Imrana Kape-tanović. Svoj rad ova umetnica nam otkriva na izložbi „People of Sarajevo” postavljenoj u Ustanovi kulture Parobrod. Dok Imrana fotografiše Sarajlije i Sarajke, Aleksandra Nina Knežević, mlada grafička dizajnerka, oslikava Sarajevo kakvo vidi i zna na upotrebnim predmetima – šoljama, cegerima, bedževima, majicama, magnetima. Na tim predmetima vidimo i sarajevsku Vijećnicu – onu koja je tokom opsade uništena, a tek 2014. godine ponovo obnovljena i stavljena u funkciju.

Razmena mladih iz Sarajeva i Beograda, njihovo međusobno upoznavanje je i ove godine jedna od najvažnijih karakteristika festivala. Mladi umetnici iz Beograda koji su imali prilike da posete Sarajevo, svojim sugrađanima interpretiraju poznata umetnička ili komercijalna dela, stavljaju ih u novi kulturni i istorijski kontekst sa kritičkim osvrtom na današnjicu i davnaš-njicu. U okviru umetničkog programa „prim. prev.” oni postavljaju pitanja: koga bi to danas branio Valter, da li Fikreta još pere stubišta, da li se Suada srećno udala...? Ovaj projekat potpisuju Maja Beganović, Jelena Paligorić, Jasna Dimitrijević i Đorđe Miketić.

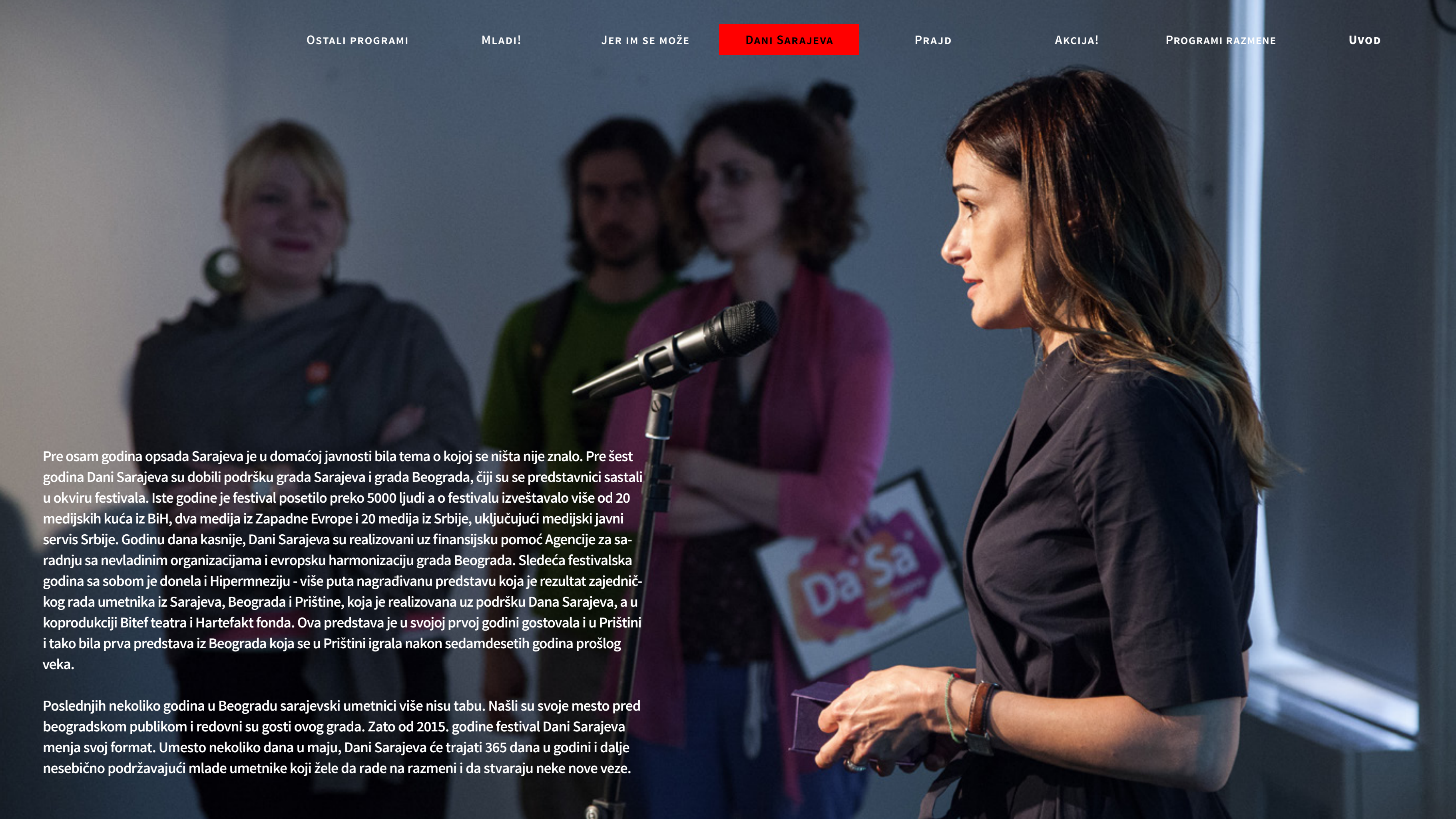
Imidž Dana Sarajeva kao pozorišnog festivala je i u 2014. godini opravdan. Mirjana Karanović i Ermin Bravo još jednom, deset godina nakon prvog igranja, izvode „Holverovu noć” na maloj sceni Ateljea 212, dva puta u istom danu.

S obzirom na to da „Holverova noć” predstavlja prvu saradnju na polju kulture između Sarajeva i Beograda u periodu nakon rata, ova predstava se morala naći na programu Dana Sarajeva. Ona je proizvod zajedničkog rada beogradskog Ateljea 212 i sarajevskog Kamernog teatra 55, koji su tokom svih godina festivala podržavali bunt Dana Sarajeva, uvek se rado odazivajući - bilo kao gosti ili domaćini. Njihova podrška buntu mladih koji su davne 2007. godine želeli da govore o prošlosti, koji su kreirali nove veze, dovela je do toga da danas - osam godina nakon prvih Dana Sarajeva, sarajevske predstave imaju zagantovano mesto na repertoarima beogradskih pozorišta.

A BUNT građana i građanki Sarajeva zabeležen objektivom Velije Hasanbegovića prikazan je u centru Beograda, u Knez Mihailovoj ulici. Dvadeset osam fotografija sarajevskih protesta tokom sedam junskih dana zaustavljalo je Beograđane i Beograđanke i podsećalo na, sada već davno zaboravljen, poriv da se „digne glas”.

Poslednjeg festivalskog dana dodeljena je nagrada Dana Sarajeva dramaturškinji Biljani Srbljanović. Ova dramska spisateljica kroz dramu „Mali mi je ovaj grob” preispituje ulogu pripadnika Mlade Bosne iz današnjeg vremena i imenuje crnorukaše kao mračnu nevidljivu silu koja onemogućava napredak i razvoj kvalitetnijih odnosa u regionu, ali i ujedno, na sebi svojstven način, sadašnjim generacijama stvara jasan prostor u kojem osnovne ljudske vrednosti i beskompromisna borba za njih, uprkos ceni, imaju smisla. Zbog toga je Biljana dobitnica pete po redu nagrade Dana Sarajeva, kojom organizacioni odbor festivala izražava posebnu zahvalnost i divljenje Biljaninoj hrabrosti.

A woman with long dark hair, wearing a dark blue blazer, is speaking into a microphone. She is holding a small purple box in her hands. In the background, three other people are standing, slightly out of focus. One person is holding a sign that says "Da Sa".

Pre osam godina opsada Sarajeva je u domaćoj javnosti bila tema o kojoj se ništa nije znalo. Pre šest godina Dani Sarajeva su dobili podršku grada Sarajeva i grada Beograda, čiji su se predstavnici sastali u okviru festivala. Iste godine je festival posetilo preko 5000 ljudi a o festivalu izveštavalo više od 20 medijskih kuća iz BiH, dva medija iz Zapadne Evrope i 20 medija iz Srbije, uključujući medijski javni servis Srbije. Godinu dana kasnije, Dani Sarajeva su realizovani uz finansijsku pomoć Agencije za saradnju sa nevladinim organizacijama i evropsku harmonizaciju grada Beograda. Sledeća festivalska godina sa sobom je donela i Hipermeziju - više puta nagrađivanu predstavu koja je rezultat zajedničkog rada umetnika iz Sarajeva, Beograda i Prištine, koja je realizovana uz podršku Dana Sarajeva, a u koprodukciji Bitef teatra i Hartefakt fonda. Ova predstava je u svojoj prvoj godini gostovala i u Prištini i tako bila prva predstava iz Beograda koja se u Prištini igrala nakon sedamdesetih godina prošlog veka.

Poslednjih nekoliko godina u Beogradu sarajevski umetnici više nisu tabu. Našli su svoje mesto pred beogradskom publikom i redovni su gosti ovog grada. Zato od 2015. godine festival Dani Sarajeva menja svoj format. Umesto nekoliko dana u maju, Dani Sarajeva će trajati 365 dana u godini i dalje nesebično podržavajući mlade umetnike koji žele da rade na razmeni i da stvaraju neke nove veze.

IGOR ŠTIKS uz fotografije VELIJE HASANBEGOVIĆA

BUJIN

Oni se nisu smjeli vratiti. Otjeralo ih se snajperima prije više od dva desetljeća, mislilo se zauvijek. Rat je uništio prostor na kojem bi se mogli pojaviti. Mir ga nije otvorio. Strah, traume i poniženja bili su čvrsta garancija da ih više nećemo vidjeti. Ne, oni se nisu smjeli vratiti. A ipak su se vratili, unatoč svemu. Kao udar odozdo. Kao skandal.

Građanka, građanin, riječi opterećene historijom, korištene u razne, ne uvijek opravdive svrhe. Riječi koje različito razumijemo. Da li je to taj subjekt u čije ime postoje države, u čije se ime vlada, od kojeg se traži legitimitet? Da li su to pojmovi koji tek prikrivaju unutarnje sukobe, raznolikost, hijerahiju moći, vladavinu jedne grupe nad drugom ili drugima, jedne klase nad ostalim klasama? Što to uopće znači biti građaninom neke države? Ova pitanja postavljaju se svuda po svijetu, u svakoj političkoj zajednici, svaki dan, ali u Bosni i Hercegovini imaju dodatnu težinu. Jer, u toj zemlji postoje državljani, ali ne i građani, i ti državljani su osuđeni mirovnim ugovorom da žive isključivo kao pripadnici etničkih grupa; tamo, pripadnici nekih zajednica i manjina i oni koji odbijaju svrstavanje, nemaju ista građanska prava kao pripadnici dominantnih, konstitutivnih grupa. U različitim dijelovima te zemlje ti isti državljani nemaju isti status i prava već trpe različite vrste institucionalne i neslužbene diskriminacije. Tamo, u toj zemlji, na izborima—kao jedinoj strogo kontroliranoj participaciji dozvoljenoj njezinim državljanima—udaraju pečat na čelo i stavljaju traku na ruku svaki put kada se glasa. Trajalo je

to tako skoro dvadeset godina. I traje i dalje. Razlika je jedino u tome što su se vratili, prvo nekolicina, potom hiljade, tamo odakle su ih istjerali.

Mislilo se zauvijek.

Trpili su puno, mora im se priznati. Ali uvijek ima taj jedan šamar viška koji se ne može istrpjeti. Upravo to se dogodilo kada je trojedna vlast etnonacionalista ukinula novorođenima samu mogućnost da budu državljani, da budu broj, da budu upisani negdje, da postoje kao birokratska crtica. Nije puno od života, ali ga bez tih brojeva uglavnom nema mnogo. Bez njih se umire kao te novorođene bebe u Bosni i Hercegovini. Isprva bilo ih je desetak, potom na hiljade. Boreći se protiv ukidanja samog prava na državljanstvo, na broj, državljanke i državljani su postali građanke i građani. Nije puno, ali je nešto, minimum dostojanstva, minimum zajedništva. U zemlji u kojoj, u ime mira, bilo što zajedničko ne smije postojati bio je to skandal.

Kada su se razišli, postalo je jasno da bi se mogli vratiti, unatoč zabranama. Nije se ipak očekivalo da će se vratiti tako brzo. Ovog puta došli su s vatrom. Bio je sunčani zimski dan. Dim je obavio simbole uništavalačke vladavine trojedne oligarhije. Šok. Potom još jedan, neoprostiv skandal. Ne samo da su otkrili što znači biti građankom i građaninom boreći se za registracijske brojeve (to se još i moglo prihvatiti), već su utemeljili svoje skupštine. Plenum—sama riječ je već pobuna! Tamo su spojili ruke u front. Front koji je priredio još jedan, sada već neizdrživ skandal: autonomi građani postavili su ključno pitanje svakog društva, pitanje na kojem društva i države nastaju i nestaju, pitanje socijalne pravde i jednakosti.

Fotografije Velije Hasanbegovića prikazuju ove skandale koji su uzdrmali postojeći društveni i politički poredak, ne samo u Bosni i Hercegovini. Jer tko god vidi ove fotografije zna da gleda u bunt spram kojeg definiramo vlastite živote, u Bosni ili izvan nje. Njegove fotografije su političke u najboljem smislu te riječi: one svjedoče ali i govore. I taj govor uznemirava. Njihova provocirajuća poetičnost je u fotografovoj sposobnosti da "uhvati" dramu koja se odigrava na agori koju su stvorili upravo ti ljudi tako što su se sreli na ulici, na trgu, na plenumu i proglasili ih javnim i zajedničkim, dobrom svih nas. Tamo su jedni druge priznali jednakima i krenuli zajedno u borbu da toj jednakosti daju sadržaj. I oni više neće otići. Više ih se neće moći otjerati. Samo je život u pobuni život vrijedan življenja.

STRATEGIJA ZA BORBU PROTIV NASILJA

Jer im se može

Može im se, jer ih država nije stavila tamo gde im je mesto...

„Ja bih prijavio nasilje, ali znam da to samo po mene može loše da se završi.” Ovo je samo jedna od stotine rečenica koje je Inicijativa pribeležila za potrebe izrade modela nacionalne strategije za borbu protiv nasilja. O nepoverenju u institucije, nepostojanju adekvatnog sistema sankcija za nasilnike kao i predlozima za suzbijanje nasilja nad ženama i među mladima, Inicijativa je imala prilike da razgovara sa srednjoškolcima u 10 gradova u Srbiji. Preko 500 srednjoškolaca dalo je jasne primere o tome kada i kako sistem „zakazuje” i kakve to direktne posledice ima na njih i njihove vršnjake.

Njihove sugestije, kao i sugestije preko 20 organizacija, uvrštene su u predlog za model nacionalne strategije za borbu protiv nasilja, na kojoj je tim Inicijative radio gotovo cele 2014. godine.

Predstavljanje ovog modela usledilo je u novembru iste godine na celodnevnoj konferenciji pod nazivom „Jer im se može”. Tokom konferencije, o problemima koji proizilaze iz nepostojanja sveobuhvatne strategije govorili su predstavnici nevladinih organizacija, ali i predstavnici vlasti.

Meho Omerović, predsednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije, tom prilikom je rekao da smatra da država Srbija tapka u mestu kada je u pitanju sprovođenje postojećih mehanizama za suzbijanje nasilja i da strategije često ne prati adekvatna akcija. „Mi na papiru imamo jako dobre zakone, usklađene sa najvišim evropskim standardima, ali njihova primena nedostaje. Dobar deo zakona koji se odnosi na suzbijanje nasilja jako često je samo mrtvo slovo na papiru”, rekao je Omerović i dodao da problem najčešće leži u nedostatku finansijskih sredstava. „Usvajanje krovne strategije koja bi obuhvatila sve segmente borbe protiv nasilja u Srbiji doprinelo bi međusobnoj usklađenosti zakona i intersektorskoj saradnji, angažovanju različitih institucija i organizacija civilnog društva koje bi kroz jedan koordinisani sistem radile na rešavanju ovoga problema”, zaključio je na konferenciji održanoj 13. novembra 2014. godine.

Jedan od sastanaka sa mladima Inicijativa je organizovala uz podršku Marka Šelića Marčela - poznatog muzičara i pisca koji se u svom radu često osvrće na nasilje. Sa preko 200 srednjoškolaca Marčelo je razgovarao na debati održanoj u Trinaestoj beogradskoj gimnaziji.

Nasilje ima prednost u medijima u odnosu na sve one koji normalno vode dijalog

Kako usvojene strategije ne bi državnim institucijama isključivo služile kao izgovor pred međunarodnom zajednicom da ulažu napore u rešavanje gorućih problema, dok njihova primena izostaje, napohodno je da se država doslednije i ozbiljnije posveti borbi protiv nasilja u Srbiji. Naim Leo Beširi iz Omladinskog odbora za obrazovanje je kazao da sudbina jedne strategije koja tretira neki društveni problem zavisi od načina na koji je strategija usvojena. „Ne može se pisati nova strategija ako se ne uradi analiza rezultata koji su postignuti prethodnom strategijom. Takvi napori su od samog početka osuđeni na propast”, rekao je Beširi.

Pozivajući se na praksu skandinavskih zemalja, Goran Miletić iz organizacije Civil Rights Defenders rekao je da bi jedinstvena nacionalna strategija mogla da doprinese smanjenju nasilja u našem društvu, pod uslovom da strategija proistekne iz ozbiljnog konsultativnog procesa. „Važno je da imamo jasan plan koji proističe iz diskusije o tome da li su postavljeni ciljevi realno ostvarivi i da li postoji finansijska podrška za sprovođenje planiranih aktivnosti u dogovorenom vremenskom okviru”, kazao je Miletić koji veruje da dobar plan može da obezbedi podršku u javnosti za rad na suzbijanju ovog problema. „Ako izgubimo podršku medija i javnosti, neće biti dobro. Moguće je da se desi da izgubimo podršku koja trenutno postoji, jer je nasilje prisutno svuda oko nas. Nasilje ima prednost u medijima u odnosu na sve one koji normalno vode dijalog čak i kada se ne slažu”, uočio je Miletić.

Na konferenciji je izneto više stanovišta koja govore u prilog tome da je nasilje ozbiljna pretnja društvu u Srbiji. Ivan Đurić iz Inicijative mladih za ljudska prava je govorio o potrebi za saradnjom između državnih institucija i civilnog društva kako bi se smanjio stepen nasilja, jer ako se radi odvojeno, rezultati nisu dovoljno dobri. „U našem društvu se problematika nasilničkog ponašanja stavlja pod tepih. Iako je utakmica Srbija-Albanija trebalo da traje 90 minuta, ona traje mesec dana. U javnosti se govori o brojnim stvarima koje su direktno ili indirektno povezane sa utakmicom, ali se ne govori o tome zašto su navijači ušli na teren i tukli albanske igrače. Čuli smo da je priveden momak koji se tokom prenosa utakmice preko kamere RTS-a obratio premijeru Srbije, ali ne znamo šta se dešava sa navijačem koji je albanskog igrača udario stolicom u glavu. Malo se govori o napadačima na albanske objekte u Vojvodini, ali o tome šta se tih dana dešavalo u Preševu i Bujanovcu nijedan medij nije pisao. Ono što nas najviše zabrinjava je činjenica da su napadači uglavnom maloletni”, kazao je Đurić.

Zorica Labudović iz Ministarstva omladine i sporta je rekla da se u Nacionalnoj strategiji za mlade iz 2008. godine ističe da mladi u Srbiji odrastaju u okruženju koje je prepuno ratnih pretnji, ekonomske nesigurnosti i siromaštva, što doprinosi nasilju među mladima, ali i starijima. Nasilničko ponašanje jeste važno sankcionisati, ali je još važnije raditi na prevenciji ovakvog ponašanja. „Prevencija se postiže podizanjem svesti, edukacijom, treninzima, učenjem veština nenasilne komunikacije”, kazala je Labudović i dodala da ministarstvo na različite načine podržava ovakve projekte ili ih samo organizuje.

Da ovo nije dovoljno može se zaključiti iz brojnih podataka koji su izneti tokom konferencije. Naim Leo Beširi je govorio o statistici koju vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova prema kojoj se 40 posto krivičnih dela u Srbiji odnosi na nasilje koje počinje mladi, koji su češće učinioci krivičnih dela, nego što trpe nasilje. Marjan Cvetković iz Krovne organizacije mladih Srbije je predstavio rezultate istraživanja urađenog u Nišu prema kojima je uočeno da je više od 70 posto mladih, uzrasta između 15 i 30 godina, bilo žrtva, učesnik ili svedok nekog nasilja. Ovakva statistika je podstakla lokalne vlasti u Nišu na usvajanje Strategije za bezbednost mladih koja ima radnu grupu za implementaciju akcionog plana. Uzroci za ovoliku izloženost mladih nasilju su brojni. „Oni su najčešće nezainteresovani da upoznaju različitosti, neinformisani su ili nisu adekvatno informisani. Problem je i obrazovni sistem. Mladi su kolateralna šteta srpskog obrazovnog sistema, u koje je hitno potrebno vratiti vaspitnu komponentu”, rekao je Cvetković dodavši da visokoj stopi nasilja među mladima svakako doprinosi i visoka stopa nezaposlenosti.

Situacija je podjednako alarmantna i kada se govori o rodno motivisanom nasilju, ali i opštem vrednosnom miljeu u kojem se, kroz instituciju porodice, u društvu u Srbiji neguje nasilje. Danica Jovanović iz Udruženja Roma Novi Bečej je istakla da, prema podacima iz ove sredine, 72 posto Romkinja u porodici trpi nasilje koje traje više godina, dok su u čak 85 posto porodica deca aktivno ili pasivno uključena u nasilje. „Žene ne znaju svoja prava, nisu svesne posledica koje nasilje ostavlja na njihovo psihičko ili fizičko zdravlje. One ostaju uz nasilnika zbog dece ili

**Meho Omerović
i Anita Mičić**

Kada počnete da se okrećete na ulici u strahu da vas neko ne prati, shvatate da oni na taj način počinju da vas kontrolišu.

iz straha od stigme zajednice u kojoj žive, ukoliko odluče da se suprotstave nasilju”, kazala je Jovanović.

Tatjana Nikolić iz niškog Centra za devojke ističe da je žrtvama nasilja, pre svega, potrebno ohrabrenje. „Ženama koje trpe nasilje svi pričaju da su one za to same krive. Važno je objasniti im da one ni u kom slučaju nisu krive, bez obzira na to šta kaže porodica i okruženje. Žrtva nasilja nikada nije odgovorna za ono što joj se dešava”, podvukla je Nikolić.

O tome koliko je porodica mesto gde je prisutno nasilje govore i podaci koje je iznela Nataša Jovanović iz Autonomnog ženskog centra, prema kojima svaka druga žena u Srbiji doživi neki oblik psihološkog, a svaka treća fizičkog nasilja. Pored vojske i policije, porodica je najnasiljnija društvena jedinica. „Žene su izložene velikom riziku da trpe nasilje, a ako govorimo o lezbejkama, migrantkinjama, Romkinjama, starijim i bolesnim ženama, situacija je još alarmantnija”, upozorila je Jovanović. Ona je, kroz iskustva žena sa proganjanjem, ukazala i na problem psihičkog nasilja koje trpi ženski deo populacije. „Proganjanje, koje se često dešava u sferi digitalne komunikacije, je sve prisutnije i država nema odgovor na to, uprkos postojanju Posebnog tužilaštva za visokotehnoški kriminal. Čeka se da nečiji život bude ugrožen, pa da dođe do reakcije države”, rekla je Jovanović.

O tome koliko su mladi ljudi izloženi nasilju u digitalnom svetu govorila je Ana Mirković iz Instituta za digitalnu komunikaciju. Ona je istakla da 70 posto osnovaca i srednjoškolaca uočava nasilje na internetu, ali svega jedan posto njih na isto i odreaguje, odnosno prijavi ga. Mirković je istakla da se snaga digitalnog nasilja najčešće nipodaštava. „Digitalno nasilje je samo emotivno, jer ne ostavlja fizičke posledice – nema podliva i modrica. Međutim, podaci nam govore o nemalom broju slučajeva kada su devojčice koje su trpele maltretiranje preko interneta izvršile samoubistvo”, upozorila je Ana Mirković, dodavši da ona uzrok velikog prisustva nasilja u digitalnom svetu vidi u devastiranom sistemu vrednosti. „Mladi poštuju jedan sistem vrednosti u realnom životu i to je ono kada su fini prema mami i baki. Sa druge strane, smatraju da ne moraju da budu fini na Fejsbuku, ne shvatajući da ova društvena mreža danas zapravo predstavlja realan život”.

O urušenom sistemu vrednosti i nesposobnosti države da gradi generacije koje će biti odgajane u duhu tolerancije, razumevanja i poštovanja različitosti govorila je Mia David, donedavna direktorka Kulturnog centra Beograd. Referišući se na snagu ekstremističkih grupa i njihovu dominaciju u javnom prostoru, ona je ukazala na to da je u Srbiji na snazi opšta atmosfera straha, koja ne mora nužno da se ispoljava kroz pretnje. „Kada počnete da se okrećete na ulici u strahu da vas neko ne prati, shvatate da oni na taj način počinju da vas kontrolišu. Ovo neće prestati preko noći. Svako od nas, u segmentu posla kojim se bavimo, mora da pronađe način kako da doprinese da se ovaj problem rešava”, kazala je Mia David i dodala da mediji moraju

biti saveznici u borbi protiv ove pojave. „Bez obzira što je medijski prostor nepostojeći, što mediji zbog svoje prirode traže teme koje su atraktivne, izašla sam u medije sa pričom o pritiscima kojima sam bila izložena zbog izložbe posvećene stradanju kosovske porodice Bogujevci. Nikada se nisam osećala sigurnije nego kada sam tom prilikom izašla u medijski prostor. Osećala sam da time što sam u javnom prostoru, ne mogu da nestanem”, zaključila je ona.

Nasilja ima u svim zemljama sveta, ali je pitanje na koji način državne institucije i društvo tretiraju ovu pojavu, da li je javnost podržava ili se nasilje na relevantan način sankcioniše. U Srbiji je klima za gajenje ove pojave vrlo povoljna. Inicijativna kampanja za podizanje svesti o ovom veoma ozbiljnom problemu i nemogućnosti države da se na adekvatan način sa njim nosi se upravo iz tog razloga zove „Jer im se može”.

„Ja mislim da ta sintagma jako dobro objašnjava odnos koji huligani, nasilnici i ostali imaju prema državi, društvu i sami prema sebi. Jednostavno, njima se sve može. Mi smo ti koji treba da čute, jer se bojimo i da ih puštamo da rade šta hoće. Puštajući njih da im se može, i mi postajemo njihovi saučesnici. Saučesnici u stvaranju Srbije u kojoj je u redu prebiti nekoga zato što je drugačiji, u kojoj je u redu uzvikivati ubij, zakolji, u kojoj je u redu mrzeti” kazala je Anita Mitić, direktorka Inicijative mladih za ljudska prava. Ona je dodala da Inicijativa odbija da bude saučesnik. „Mi i mnoge druge organizacije civilnog društva ulažemo ogromne napore da stanemo na put mržnji i nasilju. Ali danas naš zadatak je mnogo veći. Naš zadatak je da ubedimo i državu da odbije da bude saučesnik u stvaranju takve Srbije. Stajanje na put politici nekažnjavanja, dugih sudskih procesa, brutalnog iskorišćavanja nasilja u političke svrhe je posao države i njenih institucija”, zaključila je Mitić.

Kako ne bi bila saučesnik u nasilju, Inicijativa je, pored izrade modela strategije, radila i na kampanji tokom koje se osvrnula samo na najpoznatije primere onih čije je nasilje poznato javnosti. Kroz [VIDEO KLIP](#), radio džinglove, [DRUŠTVENE MREŽE](#) i [VEBSAJT](#) gde se mogu naći kratke biografije Mladena Obradovića, Miše Vacića, Ivana Bogdanova i drugih, Inicijativa je pozvala na odgovornost pre svega državne organe čije je nedelovanje dovelo do onoga sa čime se suočavamo u svakodnevnom životu – do porasta nasilja ali i nepoverenja u institucije.

Ovaj projekat je Inicijativa sprovela u okviru programa „Građansko društvo za budućnost” u saradnji sa Institutom za održive zajednice (ISC), a uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

INSTITUTE FOR
**Sustainable
Communities**

MADI

VIDEO 4 CHANGE

U okviru programa „Video for Change”, u organizaciji Civil Rights Defendersa i Inicijative mladih za ljudska prava, a uz podršku Švedskog instituta, održani su „Video-sprint” treninzi u Tirani, Prištini, Beogradu i Sarajevu. Ovi treninzi bili su namenjeni aktivistima za ljudska prava koji su imali prilike da nauče kako da kreiraju video sadržaje kojim bi prikazali priče o kršenjima ljudskih prava u svojim zajednicama. Tokom 48-časovnih radionica, učesnici su kreirali kratke video klipove koji su kasnije, simultano prikazani u sve četiri države na događaju „200 minuta za ljudska prava”.

PRAKTIČNE POLITIKE – BUDUĆNOST IZA UGLA

U demokratski razvijenim društvima, donošenju zakona i podzakonskih akata, prethodi precizno definisanje problema i predlaganje rešenja. Predlozi ovih rešenja mogu doći od eksperata, nevladinih organizacija i vladinih tela i drugačije se nazivaju predlozi praktičnih politika.

Ovoj važnoj politikološkoj disciplini se ne daje dovoljno na značaju u Srbiji - ni iz akademskog ni iz praktičnog ugla. Zato je Inicijativa prvih pet meseci 2014. godine posvetila radu sa studentima Fakulteta političkih nauka i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu na predlozima praktičnih politika.

Pored stvaranja prostora u kome ovi mladi ljudi zainteresovani da rešavanju problema pristupe na jedan drugačiji način, Inicijativa je pomogla i izdavanje zbornika radova „Javne politike u Srbiji: Budućnost iza ugla”. Teme koje su izabrane i kasnije predstavljene u ovoj publikaciji su: Nasilje na sportskim priredbama, Registrovana istopolna partnerstva, Kvalitet rada javnih agencija, Kontrola službi bezbednosti i Legalizacija kanabisa.

O ovim temama, bilo da se govori mnogo ili malo u domaćoj javnosti, retko se pridaje značaj koji bi doveo do eventualnog rešavanja problema. Studenti su svojim radovima pokušali da ustaljene i uspešnu praksu demokratski razvijenih zemalja primene i kod nas, za sada makar na akademskom nivou.

Po izdavanju publikacije, na Fakultetu političkih nauka organizovana je i konferencija na kojoj su predstavljeni predlozi praktičnih politika a uz podršku Centra za javnu upravu, lokalnu samoupravu i javne politike Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu.

Publikacija je dostupna u elektronskom formatu na ovom linku .

PETA GENERACIJA BRANITELJA I BRANITELJKI LJUDSKIH PRAVA

Zbog zanemarivanja tema koje se tiču zaštite ljudskih prava na fakultetima pravnih i političkih nauka i nedostatka praktičnog znanja među budućim pravnicima i pravicama, Inicijativa je pre 5 godina pokrenula program „Human Rights Defenders - Next Generation”. Ovaj program pruža studentima priliku da razgovaraju sa stručnjacima iz oblasti zaštite ljudskih prava, ali i da „na terenu” steknu praktično znanje.

Na četvorodnevnoj obuci na koju bivaju primljeni najistaknutiji kandidati, predavači su sudije, advokati, ali i predstavnici nevladinih organizacija koje imaju iskustva u zaštiti ljudskih prava. Neke od tema kojima se pridaje poseban značaj su raspad Jugoslavije i procesi koji su vođeni ili se i dalje vode pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju. Praksa je pokazala da se ova tema svesno zaobilazi ili pogrešno interpretira na fakultetima i da edukacija i informisanost zavise samo od lične inicijative studenata.

Veliki segment obuke posvećen je i praćenju suđenja pred domaćim sudovima - jer najbolji polaznici obuke postaju istraživači Inicijative i tokom nekoliko meseci, uz svoje mentore, posećuju suđenja i učestvuju u kreiranju godišnjeg izveštaja Inicijative „Primena standarda pravičnog suđenja u pravosudnom sistemu Srbije”.

U 2014. godini, zbog višemesečnog štrajka advokata još jednom su prolongirani procesi koji se vode pred sudovima, a onemogućen je i rad Inicijativinih istraživača. U 2015. godini, po okončanju štrajka advokata, istraživači će nastaviti da prate suđenja koja će rezultirati još jednim, petim po redu izveštajem o stanju pravosuđa u Srbiji.

Ovaj program Inicijativa realizuje uz pomoć organizacije Civil Rights Defenders.

STRANI STUDENTI REDOVNI GOSTI INICIJATIVE

Inicijativa je često domaćin studentima iz inostranstva - tokom godine u proseku 100 studenata ima priliku da razgovara sa predstavnicima Inicijative o dešavanjima na prostoru bivše Jugoslavije. Ova tema je sve popularnija među studentima koji dolaze iz zemalja Evropske unije, a posebno među američkim studentima. Inicijativina vrata su uvek otvorena, kako za studente iz inostranstva, tako i za one koji studiraju na univerzitetima u Srbiji.

Slobodno nam se javite putem emaila students@yih.org i zakažite vašu posetu!

IZBORI ZA NACIONALNE SAVETE NACIONALNIH MANJINA

Na izborima za Nacionalne savete nacionalnih manjina koji su održani 26. oktobra neposredno su birani Saveti 17 nacionalnih manjina, a Saveti 3 nacionalne manjine birani su putem elektorske skupštine.

Istraživači Inicijative pratili su sprovođenje izbora za Nacionalne savete nacionalnih manjina u Beogradu, Subotici, Sandžaku i Preševskoj dolini. Nacionalni saveti su jedan od ključnih mehanizama za ostvarivanje manjinskih prava, zbog čega ovi izbori imaju posebnu važnost. Kroz proces praćenja izbora, istraživači Inicijative su obilazili biračka mesta i izveštavali o toku izbornog dana, ali i razgovarali sa građanima i građankama o značaju Saveta i njihovim očekivanjima od novoizabranih Saveta.

Istraživači su sa lica mesta izveštavali o dešavanjima na terenu, i u nekoliko situacija bili izvor informacija za lokalne i nacionalne medije. Između ostalog, svedočili su nepravilnostima na biračkom mestu u selu Končulj, opština Bujanovac, na kome su izbori

ponovljeni zbog nepravilnosti, kao i pucnjavi u centru Novog Pazara koju su pojedini mediji neosnovano pokušali da povežu sa izborima, što su istraživači odmah demantovali.

Neposredno nakon izbora u Bujanovcu je održana tribina „Šta sad?” na kojoj se govorilo o upravo održanim izborima za Nacionalni savet i očekivanjima građana od novog saziva Saveta. Govornici su posebno istakli četiri oblasti u kojima Nacionalni savet ima nadležnost: obrazovanje, informisanje, kultura i jezik. Zaključeno je da su se kandidati u kampanji više bavili međusobnim napadima nego što su predlagali planove za rad u narednom periodu.

Učesnici tribine su izrazili bojazan da ni mali broj obećanja koja su se čula u kampanji neće biti realizovan. Početkom 2015. Inicijativa ima nameru da poseti novoizabranog predsednika Saveta albanske nacionalne manjine i sa njim razgovara ne samo o predizbornim obećanjima, nego i realnim planovima u četvorogodišnjem mandatu.

OMLADINE POLITIČKIH PARTIJA IZ REGIONA OSNOVALE ZAJEDNIČKU MREŽU

Mreža stranačkih organizacija mladih je internacionalna mreža omladinskih ogranaka 19 političkih partija koje rade u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, na Kosovu, u Crnoj Gori i Srbiji. Ona je osnovana na konferenciji u Zagrebu, 29. i 30. marta 2014. godine. Povodom 10. decembra - Dana ljudskih prava, omladinski ogranci političkih partija u Srbiji potpisali su zajedničku deklaraciju kojom su poslali jasnu poruku društvu da su osnovna ljudska prava i slobode univerzalne vrednosti oko kojih nisu dozvoljene podele i relativizacije.

DEKLARACIJA POVODOM DANA LJUDSKIH PRAVA

Mi, mladi/e političari/ke regiona Zapadnog Balkana, Polazeći od opredeljenja da je zaštita ljudskih prava jedan od osnovnih temelja naših društava, Izražavamo svoje uverenje da je konstantan rad na unapređenju sistema zaštite ljudskih prava naša dužnost i obaveza i osećamo solidarnost sa svim građanima i građankama kojima su osnovna ljudska prava ugrožena.

U skladu sa time, kroz svoj rad dodatno ćemo biti posvećeni unapređenju znanja i svesti o ljudskim pravima. Svesni smo da je naša svakodnevica određena obimom prava i sloboda koja su nam zagarantovana, i uživajući slobodu izražavanja, udruživanja i političkog delovanja, aktivno ćemo se zalagati za poboljšanje položaja svih marginalizovanih i diskriminisanih društvenih grupa i pojedinaca u našem društvu.

Verujemo da je društveno-politički, demokratski, ekonomski, socijalni i svaki drugi napredak naših društava neraskidivo povezan sa poštovanjem ljudskih prava. Stoga, uprkos našim različitim političkim ciljevima, delimo zajedničku viziju društva u kojem ljudi jednako uživaju svoja neotuđiva prava i slobode.

Imajući u vidu univerzalnu vrednost ljudskih prava, ovu izjavu zajednički potpisuju:

~

*Demokratska omladina
Forum mladih Nove stranke
Mladi Liberalno-demokratske partije
Socijalistička omladina Srbije
Unija mladih Srpske napredne stranke*

~

Regionalna mreža Inicijative mladih za ljudska prava podržava osnivanje i rad Mreže stranačkih organizacija mladih. Osnovni ciljevi Mreže su podsticanje regionalne saradnje mladih i unapređenje zaštite ljudskih prava.

OSTALI PROGRAMI

MLADI!

JER IM SE MOŽE

DANI SARAJEVA

PRAJD

AKCIJA!

PROGRAMI RAZMENE

UVOD

SAJAM *IDEJA*

Od nastanka i kroz ceo svoj rad Inicijativa podržava aktivizam mladih i svake godine se trudi da omogući mladim ljudima društveni angažman koji bi ih okupio oko neke zajedničke ideje i pružio mogućnost da zajedno rade na određenim projektima u cilju rešavanja relevantnih pitanja, kako u lokalnim zajednicama, tako i na državnom nivou.

U julu 2014. godine Inicijativa je u saradnji sa organizacijom Meridian International Center

organizovala četvorodnevni seminar pod nazivom Sajam ideja na Palićkom jezeru. Seminar je predstavljao nastavak aktivnosti trećeg po redu Programa za mlade lidere/ke Centralne Evrope. Deset najboljih učesnika ovog programa su na Sajmu ideja radili kao mentori sa srednjoškolcima iz Srbije koji su imali ideje koje se tiču aktivizma u njihovim zajednicama, ali ne i dovoljno iskustva i veština da ih sprovedu. Na Sajmu ideja je bilo 19 učesnika/ca iz Beograda, Surdulice, Vr-

njačke Banje, Bora, Jagodine, Kragujevca, Kraljeva, Novog Pazara i Niša.

Kroz radionice Od ideje do akcije učesnici su imali priliku da nauče osnove implementacije projekta i da planiraju svoje aktivnosti tokom narednog perioda. Tokom seminara razvijene su ideje za tri projekta: Školsko dvorište – naše sklonište, Sajam humanosti i Ministarstvo aktivizma. Nakon završetka seminara mladi su u

svojim lokalnim zajednicama započeli implementaciju ovih projekata.

Projekat Školsko dvorište – naše sklonište realizovala je grupa mladih ljudi iz Vrnjačke Banje, sa ciljem poboljšanja uslova u njihovoj srednjoj školi. Zahvaljujući podršci koju su dobili od Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije kroz program Mladi su važni, Gimnazija u Vrnjačkoj Banji je dobila potpuno novo dvorište.

Veliki deo profesora i učenika su bili aktivno uključeni u obnovu školskog dvorišta.

Sajam humanosti je projekat koji su zajedno realizovali školski parlamenti Ekonomsko trgovinske škole i Gimnazije u Boru. Njihov cilj bio je podizanje svesti o značaju aktivizma mladih, sa posebnim osvrtom na poplave koje su se desile u regionu u maju 2014. godine. Mladi su na ulicama Bora realizovali četiri radionice koje su se dešavale paralelno na više lokacija, pa su svoje ideje podelili ne samo sa direktnim učesnicima radionica, već i sa velikim brojem prolaznika.

Ministarstvo aktivizma je projekat nevladine organizacije Cenar za razvoj iz Loznice. Osnivač ove organizacije je Goran Sandić, koji je alumnaista Programa za mlade lidere/ke Centralne Evrope. Ideja o Ministarstvu aktivizma je nastala pre Sajma ideja, ali je Goran seminar video kao priliku da proširi mrežu mladih koji su uključeni u projekat. Danas Ministarstvo aktivizma obuhvata razvijenu mrežu srednjoškolaca iz različitih delova Srbije, a projekat nastoji da podstakne učenički parlamentarizam kroz mnogobrojne akcije i radionice.

Veliki značaj Sajma ideja bio je doprinos mreži aktivista i aktivistkinja Inicijative i njihovih aktivnosti, koji su definisani u okviru Baterija mreže. Baterija ima za cilj da omogući mladim aktivistima i aktivistkinjama da doprinose daljoj demokratizaciji, zaštiti ljudskih i građanskih prava kroz aktivizam mladih, zagovaranje i mere za izgradnju konsenzusa među mladima u Srbiji o pitanjima koja se odnose na njihovu kolektivnu budućnost.

Sajam ideja je pomogao u angažovanju novih lokalnih aktivista i sklapanju novih lokalnih grupa u različitim delovima Srbije koji su imali priliku da se fokusiraju na ključna, lokalna pitanja u svojim zajednicama. Takođe, tokom ovog programa, Inicijativa je imala priliku da sarađuje sa aktivistima na lokalnu u realizaciji drugih regionalnih akcija Inicijative.

ŠTA SVET MOŽE DA NAUČI OD BALKANA

Uloga mladih u demokratskoj tranziciji

Ratovi devedesetih na Zapadnom Balkanu bitno su oblikovali odnose sadašnjih generacija mladih u regionu, kao i njihove stavove o politici i odnose prema društvu u kojem žive. Kroz svoj dugogodišnji rad Inicijativa pokušava da poveća učešće mladih u demokratizaciji društva i uspostavi nove veze u regionu među posleratnim generacijama.

Nažalost, u nekim delovima sveta ratna realnost za mlade još uvek traje i oni su svakodnevno suočeni sa problemom kršenja osnovnih ljudskih prava, u koje spada i pravo na život. Inicijativa je rešila da svoje iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava prenesu van granica regiona Zapadnog Balkana, te je stoga zajedno sa Inicijativom mladih za ljudska prava BiH, a uz podršku Svetskog omladinskog pokreta za demokratiju, u septembru 2014. organizovala trodnevni seminar u Sarajevu pod nazivom „Šta svet može da nauči od Balkana: uloga mladih u demokratskoj tranziciji”.

Učesnici seminara bili su više od dvadeset mladih lidera iz Pakistana, Burme, Zimbabvea, Ukrajine, Hrvatske, Kosova, Srbije i Bosne i Hercegovine. Oni su tokom tri dana u Sarajevu razmenili iskustva i znanja o ulozi mladih u procesu demokratske tranzicije. Na seminaru je bilo reči o tome šta znači biti aktivista, problemu nezaposlenosti mladih, ulozi mladih u politici, problemima LGBT populacije, problemima identiteta u postkonfliktnim zemljama.

Seminar je bio fokusiran na primer Zapadnog Balkana, te su učesnici imali priliku da čuju predavanje o istoriji Jugoslavije, o njenom nastanku i raspadu, kao i o etničkom čišćenju na Zapadnom Balkanu. Kako bi što bolje razumeli nimalo jednostavnu istoriju regiona, učesnici su posetili i muzej genocida u Srebrenici, kao i

Tunel nade, koji je za vreme opsade Sarajeva bio jedini izlaz iz grada, ali i prolaz za snabdevanje hranom, vodom i oružjem.

U isto vreme, i mladi sa Balkana su imali priliku da čuju iskustva ljudi iz drugih delova sveta. Saznali su više o ulozi mladih u ratnoj situaciji u Ukrajini, čuli su priče od aktivista iz Burme i Zimbabvea koji su zbog svoje upornosti da istraju u borbi za ljudska prava bili lišeni slobode, saznali su kako izgleda biti borac za prava žena u Pakistanu. Iako postoje mnoge razlike u njihovim društvima, mladi su se složili da im je svima zajednička želja da u konfliktnim i postkonfliktnim društvima u kojima žive budu aktivni građani koji će doprineti izgradnji mira. Kada su razgovarali o tome šta za njih znači mir, Adem Sulejmani, sa Kosova, je rekao: „Mir nije vreme kada se konflikt završi. U postkonfliktnim situacijama bitno je spojiti ljude i fokusirati energiju na aktivnosti koje su orijentisane ka budućnosti.”

Seminar u Sarajevu je bio jedna od takvih aktivnosti. Osim znanja o aktivizmu u drugim društvima i razmeni ideja, učesnici su se međusobno motivisali i ohrabрили da se i dalje bore za ljudska prava u državama u kojima žive i da ne odustanu od borbe za stvaranje boljeg društva u kojem će poštovanje ljudskih prava i život u toleranciji i miru postati svakodnevica.

U postkonfliktnim situacijama bitno je spojiti ljude i fokusirati energiju na aktivnosti koje su orijentisane ka budućnosti.

Izgradnja društava bez torture i nekažnjivosti na zapadnom Balkanu

Od početka 2014. godine Inicijativa sa svojim partnerima, Albanskim rehabilitacionim centrom za žrtve traume i torture, Inicijativom mladih za ljudska prava Crne Gore i Međunarodnim rehabilitacionim savetom za žrtve torture (IRCT) iz Danske, radi na izgradnji društava bez torture i nekažnjivosti na Zapadnom Balkanu.

Pored monitoringa ustanova za smeštaj lica lišenih slobode, edukacije osoblja zaduženog za rad sa ovim licima, i izrade flajera kojima je upoznavala osuđenike sa pravom na pristup informacijama, Inicijativa je organizovala i regionalnu studijsku posetu Srbiji za 20 predstavnika zatvorskih uprava, Nacionalnih mehanizama za prevenciju torture (NPM) i nevladinih organizacija iz Albanije i Crne Gore.

Budući da se zemlje Zapadnog Balkana u tranziciji sreću sa sličnim preprekama u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, razmena iskustava i najbolje prakse je od izuzetne važnosti. Studijska poseta je omogućila uvid u probleme sa kojima se suočavaju druge zemlje u prevenciji mučenja i otvorila prostor za raspravu o rešenjima za neke od njih, pa su se tako gosti iz Crne Gore i Albanije upoznali sa primerima dobre prakse u postupanju sa licima lišenim slobode u Srbiji, ali su i ukazali na nedostatke koje bi trebalo ispraviti.

Tokom trodnevne studijske posete učesnici su posetili Upravu za izvršenje krivičnih sankcija, instituciju Zaštitnika građana, Policijsku upravu za grad Beograd, Vaspitno-popravni dom u Kruševcu, Okružni zatvor Beograd, Specijalnu zatvorsku bolnicu i Kazneno-popravni zavod u Beogradu.

U 2015. Inicijativa će nastaviti sa obukama zaposlenih u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, ali će početi i obuke studenata koji su zainteresovani za oblast prevencije mučenja. Inicijativa će i dalje obavljati monitoring posete, a za proleće je planiran i odlazak u studijsku posetu kolegama iz Albanije.

*Kazneno-popravni zavod
u Beogradu*

Projekat je podržala Evropska komisija.

Rad BIA i dalje nedostupan javnosti

Neophodno je da široka ovlašćenja i sofisticirana sredstva kojima raspolažu bezbednosne službe budu praćena adekvatnom odgovornošću, što trenutno nije slučaj.

Nekoliko meseci nakon presude Evropskog suda za ljudska prava iz juna 2013. godine, kada je utvrđeno da je Inicijativi prekršeno pravo na primanje informacija iz člana 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, odbijanjem Bezbednosno-informativne agencije (BIA) da dostavi podatke o broju prisluškivanih lica u 2005. godini - Inicijativa je odlučila da testira kako BIA primenjuje presudu ovog suda.

Nakon presude, BIA je dostavila informaciju o broju prisluškivanih lica tokom 2005. godine, ali se samo nekoliko meseci kasnije, u januaru 2014, BIA oglušila na isti zahtev Inicijative, odbivši da dostavi informaciju o broju prisluškivanih u 2013. godini. U obrazloženju odluke o odbijanju zahteva, BIA je, između ostalog, navela da bi to stvorilo mogućnost „da se sa podacima upozna neograničen broj lica, među kojima i ona, koja predstavljaju pretnju bezbednosti Republike Srbije, jer imaju analitička znanja da iz datog fonda podataka izvuku određene zaključke, koji bi pouzdano ukazali na primarne pravce angažovanja BIA na zaštiti bezbednosti Republike Srbije”.

Ovo obrazloženje nije bilo dovoljno Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka ličnosti (Poverenik), kome je Inicijativa, po primanju odgovora od BIA, podnela žalbu. Kao i pre devet godina, Poverenik je reagovao zahtevajući da BIA traženu informaciju dostavi Inicijativi, ovaj put na svojoj strani imajući i presudu Evropskog suda za ljudska prava. U rešenju Poverenika su detaljno opovrgnuti svi argumenti BIA, i posebno je uzeta u obzir „činjenica da se traženi podaci, odnosno informacije odnose na mere organa vlasti kojima se ograničavaju ustavna prava građana”.

Po nalogu Poverenika, BIA je Inicijativi dostavila informaciju da su u toku 2013. godine primenjene mere kojima se odstupa od načela nepovredivosti i tajnosti pisama i drugih sredstava opštenja prema 45 lica, a na osnovu odluke Suda.

Iako ove godine predstavnicima BIA nije palo na pamet da tuže Poverenika, kao što su to učinili 2005. godine, i iako su traženu informaciju dostavili, sama činjenica da su se samo nekoliko meseci nakon donošenja presude u Strazburu oglušili na istovetan zahtev Inicijative oslikava otpor celokupnog srpskog bezbednosnog aparata u procesu uspostavljanja mehanizama za kontrolu rada službi bezbednosti. Neophodno je da široka ovlašćenja i sofisticirana sredstva kojima raspolažu bezbednosne službe budu praćena adekvatnom odgovornošću, što trenutno nije slučaj.

Inicijativa će sa ovom praksom nastaviti i u 2015. godini. Međutim, važno je imati u vidu da Inicijativa ne može ispitati istinitost podataka koje BIA pruža na uvid javnosti, i u tom smislu pozdravlja napore Zaštitnika građana u ostvarivanju svoje kontrolne funkcije zakonitosti rada službi bezbednosti.

